

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 226 (3388) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Eisenhower nagy erősítéseket vetett be Délolaszországban a növekvő heveséggel folyó küzdelembe

Hatalmas légi csapata fejlődött ki az északnémetországi partvidék felett Franco átalakítja kormányát és lehetővé teszi a királyi család visszahívását

A Pest írja: Zürichbe érkezett jelentés szerint Délolaszországban a harcok mindhárom szakaszán, nyugaton, középen és keleten növekvő heveséggel folyik a küzdelem. Eisenhower különösen a középső és a nyugati szakaszon nagy erősítéseket vetett be. Pénteken kisebb amerikai gyalogos és páncélos csapatok hierószakolták a Voltturnon való átkelést, de a németek nyomban ellentámadást indítottak és megkezdték az amerikaiak hidjainak leküzdését.

31 négymotoros bombázót lőtt le a német légvédelem Északnémetország felett

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Október 8-án a délutáni órákban hatalmas légi csapata fejlődött ki, amikor nagyobb számú ellenséges bombázókötetek vadászcsoportok kíséretében benyomultak a német öböl fölé, hogy támadást intézzen Északnémetország partvidéke ellen. A német elhárítás azonnal működésbe lépett. A német vadászok azonnal felszálltak és a tenger és a partvidék fölött heves harcokat vívtak az ellenséges gépekkel. A német vadászok szüntelenül támadták az ellenséges bombázókat, mialatt a német légharóitűzök és a tengerészeti tüzéréseinek elhárító utcai is állandóan tűz alatt tartották az ellenséges gépeket. Eddigi beérkezett jelentések szerint 31 angol-szász gépet, főként négymotoros bombázókat lőttek le, azonban valószínű, hogy ez a szám még emelkedni fog.

Németország tiszteletben tartja a Vatikán semlegességét és képviselőinek mozgási szabadságát

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Azoktól a különböző külföldi lapokban megjelent cikkektől és más híresztelésektől indítatva, melyek a német csapatok jelenléte által a pápa és a Vatikán helyzetében okozott kihatásokról szólnak, a Tat római tudósítója egy svéd kollegája kíséretében a napokban a Vatikánba ment, hogy személyesen győződjék meg a Vatikán helyzetéről. A tudósító megállapítja, hogy a Vatikánban végzett tudakozásai során kiderült, hogy ezek a híresztelések nem felelnek meg a tényeknek. A Vatikán részéről, a másként hangzó állításokkal szemben, megerősítették, hogy eddig még a német megszálló hadsereg egyetlen katonája sem hatolt be a Vatikánba, még csak látogatás céljából sem. A Vatikán bejáróinak ellenőrzését továbbra is maga a Vatikán végzi.

Szigorúan betartották azt a német részről tett ígéretet, hogy tiszteletben tartják a Vatikán semlegességét és képviselőinek mozgási szabadságát. Csupán

a futárszolgálatban történtek bizonyos korlátozások.

Berlin. (MTI.): Az Interinf jelenti a keleti harctérről: Szombatra virradóra a Tanan félszigetről átszállították a

Krim félszigetre a legutolsó német csapatokat is, melyek az előző napokon a számbeli túlsúlyban levő ellenséges erőknek áttörő és átkaroló kísérleteit véresen visszaverték. A szovjet hadsereg igyekezett az elszakadási mozdulatot nagyobb erővel és repülővel megzavarni. A német utóvédok rendületlenül ellenállottak és az átkelést így sikerült egészen végrehozni. A németek minden nehéz fegyverüket elvitték magukkal. A polgári lakosságot — beleértve a Kubán és a Terek folyó vidékéről visszavonult oroszokat is — már több hónappal előbb minden állatjuttatással és ingóságokkal együtt átköltöztették.

London ideges a háromhatalmi értekezlet előtt Moszkva magatartása miatt

Zürich. (Bud. Tud.) A Tot londoni tudósítása szerint röviddel a háromhatalmi értekezlet előtt Londonban idegesség tapasztalható, mert az a benyomás, hogy az orosz magatartás a legutóbbi héten megmerevedett. A bizonytalanság érzését nem szüntetik meg azok a hírek sem, melyek szerint a moszkvai értekezlet rövid ideig tart. Bartlett arról ír, hogy a nyugati hatalmak államférfiai néhány napot és nem néhány hétig fognak Moszkvában tartózkodni. Londoni vélemény szerint érthető volna, ha egyes kérdések további tárgyalását átutalnák a szövetségeskői katonai bizottságnak, úgy hogy Olaszor-

szágot, a Balkánt és esetleg Franciaországot illetően a Moszkvában összeülő külügyminiszterek nagyjából csak eljárás kérdéseket beszélnének meg. A brit kormány úgy látszik egyelőre szimpatikusan fogadja egy további indítványt arról, hogy a földközi tengeri bizottság mellett a szövetségesek olyan közös szervezetet létesítsenek Kelet-Európa számára, amely ugyanazon az irányvonalon haladna. A londoni emigránskörnyék lázasan fáradozik azon, hogy az angolok álláspontjukat idejében megvitassák a Moszkvában valószínűleg felmerülő kérdések tekintetében.

Portugália három hadosztállyal részt vesz szigeteinek japán uralom alól való felszabadításában

Lisszabon. (MTI.) A lisszaboni kikötőbe több hajó érkezett a portugál hadsereg számára szánt hadianyaggal. A katonai parancsnokság elrendelte a magán gépkocsik besorozását. Politikai körökben az a hír járja, hogy Portugália három hadosztállyal akar résztvenni a portugál csendesóceáni szigeteknek a japán uralom alól való felszabadításában. Japán körök szerint a japánok biztosra veszik, hogy japán-portugál háború közeli kitéréséről szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak. A lisszaboni japán követ október 6-án kihallgatáson volt a portugál külügyminiszternél.

Lisszabon. (MTI.): Angol jelentés szerint Grins angol repülőgépgyártási

miniszter egy négyüléses szükségesnek mondotta, hogy Nagybritannia az Egyesült Államok, Oroszország és Kína tartós megállapodást létesítsen és kötelezettséget vállaljon arra, hogy a világ békéjének fenntartása és a háború okainak eltüntetése érdekében együttes erővel lép fel. A béke attól függ, hogy a nagy hatalom egyetért-e? Ha azonban ilyen megállapodás nem jönne létre, akkor legfeljebb abban lehetne reménykedni, hogy bizonytalan és nehézkes hatalmi egyensúly alakul ki, de az is csak egy időre és az ilyen állapot kísérő jelenségeként mindenféle nemzetközi eszszövények nehezítik meg a béke megőrzését.

REGNUM MARIANUM

Irta: Molnár János

Mária országa. Nem a történelem hamisítása szülte. Nem propaganda dobta a köztudatba. Erőszakos egyéniségek hatása sem kellett ahhoz, hogy magyar tájon épügy megfakadjon, mint az acélos búza az alföldi televényes talajon. Felekezeti elfogultság vagy vallási téltékenység sem ringatta bölesőjét s a nagy gondolat a nevelésben sem nyert olyan ferde irányt, amely a felekezeti elfogultság sajnálatos síkját érinthetné.

Mária országa. Feleleges történelmi gondolat s a szentistváni gondolatnak kikapcsolható része. Mindkét gondolatnak keletkezése a legmagyarabb szívből fakadt s a nemes atyai szeretetnek finom lehetétét hordja magában. Mi az igazi atya óhaja, midőn újszülött gyermekének bölesője felé elsőben hajol? A gyermek élete felett érzett öröm a további életet kívánja és az atya lelkében már ott dereng az a szépen ívelő jövő, amelyet gyermekének az apai képzelet annyi színezéssel elkíván. Szent István szeméi előtt a megtért magyarság indult jövőjébe s ebbe a nekilendülésben egészen természetesen ha az atya bámulatosan nagy lelkületének minden erejével színt ad annak a jövőnek, amely felé a magyarság indul.

Szent István lelkében ez a magyarság úgy állott, mint az isteni gondviselés eszköze. Nem a véletlenek eszebecsése jätéka, nem a jöttmentek kérdés élete, nem egy korszaknak feltűnéskeltő nemzedéke a Szent István gondolatában megújított magyar, hanem az Isten lelkével elindult örökkévalóságának a porondján hősi vállalkozó, akinek a tettei nyomán életet lehelő erők támadnak és isteni gondolatok érlelődnek az évszázadok számára.

Ezért lett az örökkévalóság a magyar lélek vágya. És kell beszélnünk örök magyarságról. Mert ha ebben a gondolatban csak hangfogót is használ a nemzet, már is feláldozta azokat a feszülő erőket, amelyek biztosítani képesek világgpusztulás örült kavargásában is tovább léteit. A magyar nem épített piramisokat. Ösztönös érteke nem vált rábjává az alvilági gondolatnak, amely ülélést csak az alkotásokban lát. Hatalmas alkotásait viharok dobták a semmiségbe vagy rejtették föld alá későbbi ásatások megesudált értékeiként. De mumiákat sem aszalt kiemelkedő nagyságaiból és nem nagyon kultiválta a diadalok felírásait sem, hogy ilyen örökkévalóságba nyújtsa életét. Ez az örökkévalóság turistalátvány vagy muzeális adattöbblet, amely szemnek is pillanatnyilag ad élvezetet s a szem a látásukkor már mohón keresi a másikat. És hány felirat hiúsága lett a késő korok hazugsága?

A magyar lélek örökkévalósága örülés az Isten porondján. Micsoda felesleges program egy nemzet számára értállani az isteni gondviselés tervei mellett! A szoltáros mélybeszántó mondata fejezi ki igazi erővel ezt a hivatást:

„Reggel eléd állok és nézek“ (Zsolt. 5:5.) Állani és tisztán látni csak az Isten mellett lehet. Elhivatott nagy lelkek tulajdonsága ez. A kereszt kálváriás milliójében elmerült nagy költő sem tud mást mondani a legnagyobb anyáról: „All a győtrött Istenanya!“ Állani a szenvedésben, állani az érthetlenségek kétségében, állani dülő viharokban és az örültség halálos táncát lejtő kavargásokban örökkévalósági gondolat, tehát a legfenségebb eszme, amelynek egyedül biztos a győzedelme.

A magyar hajnalon így állította a nagy király a magyarságot útjára. Volt bízalma abban a népben, amelyet a Duna medencéjébe állított az Isten. Volt bízalma a magyarságban, hogy éppen úgy teljesíteni fogja kötelességét ez a magyarság minden kálváriás millióban, mint Mária. Mária országa nemcsak azért történelmi tény, mert Szent István Mária oltalma alá helyezte nemzetét, hanem annak beismerése miatt is, hogy ez a nemzet történelme folyamán megállította szerepét az isteni gondviselés nagy útjánál. Tehát Mária országa elnevezésnek a megtagadása egyenes megtagadása jelentené az egész becsületes magyar múltnak és gyáva lealkuvása lenne nagy történelmi szerepünknek. A nemzeti múlt leértékelésénél kezdődik a nemzet haladoklása.

Ma a Magyarok Nagyasszonyának ünnepét üli a katolikus magyarság. És a magyar püspöki kar különösen is kihangúlyozza ennek az ünnepnek méltóbb megünneplését. Mert erőt jelent a történelmi múltból merített tudat, hogy a magyarság megállította helyét a Dunamedencében és állania kell továbbra is, ha dicső multjához méltó akar maradni. Ne mondja senki, hogy ennek a gondolatnak ma nincs átütő ereje. Nincs népi erő még olyan mély, mint a magyarság Máriatisztelete. Ez az erő nevelt a századok folyamán tiszta nemzedéket és csak akkor kezdett satnyulni a magyar vitalitás, ha gyengült a máriaországos öntudat. Pénzek és zászlók adták tovább a történelmi folyamat és ki tudja, mi lett volna, ha a nemzet szívéből kihagy ez az ütem? Nem véletlen, hogy a szegedi gondolat is máriás zászlók alatt indult hódító útjára a magyar lelkek felé és az ország fővárosában ugyanez a zászló fogadta az új magyar hadsereget. Nekünk hinni kell a jobb jövőt, mert az örökkévalóság hullámaiba sodort elhivatottságunk. Az evilágiaság jelszavakkal kiegészíthető, hiszen beállította az ideigleneséget. A Regnum Marianum nem jelző és nem is történelmi szép emlék, hanem a nemzeti élet számára az örökkévalóságba való beállítottságnak ütemet ki nem hagyó tudata, amelyre éppen ma végzetesen szükség van.

Egy világkatasztrófából csak a saját erőnk emelhet ki. Hangozzék tehát nemcsak büszkén és szabadon az ősi magyar ének: „Boldogasszony Anyánk régi nagy Patrónánk!“ minden magyar tájon, mert ez az ének nagy hitet takar, amely soha fel nem adja a Szent István országának egységét és követeli a Regnum Marianum minden talpalatnyi földjét.

Tenyészvadakat osztanak ki vérfrissítés céljából

A földművelésügyi miniszter az apróvadállomány vérfrissítése céljából tenyészvadakat kiosztását rendelte el. November 25-ig lehet igényelni a tenyészvadakat a terület szerinti illetékes vadászati tudósítók útján, megjelölve, hogy hány nyulat fácánt, vagy egyéb tenyészállatot kíván a folyamodó. (Magy. Tud.)

Franco átalakítja kormányát és kihagyja a fallangista minisztereket

Lisszabon. (MTI.): Londonban azt hízik, hogy Franco rövidesen átalakítja kormányát, melyből kimaradnak a fallangista miniszterek. A fallangista minisztereknek a kormányból való kimaradása lehetővé teszi a királyi ház visszahívására vonatkozó tárgyalások megindítását, Franco elrendelte a Fallange átostálását. Az angolok egyelőre csak kereskedelmi téren gyakorolnak nyomást a spanyol kormányra, állítólóg úgy, hogy a jövőben semmit sem vásárolnak a spanyoloktól.

Lisszabon. (MTI.): A Daily Scatch október 6-iki számában azt írja, hogy az ottavai hármastalálkozóval kapcsolatban a lengyel miniszterelnök a lengyel kül-

politikát érintő fontos határozatokról értesítette a szövetséges kormányokat. Ezt a határozatot a lengyel kormány a lengyelországi első polgári ellenállás vezetőjének sürgető jelentése alapján alkotta.

OLIVEGRONA PROFESZOR BUDAPESTEN AGYMŰTÉTET VÉGEZ EGZ GYERMEKEN

Stockholmból jelentik: (MTI) Olivegrona professzor, a világhírű agysectalista pénteken Budapestre repül, hogy agyműtétet végezzen. A beteg, hirszerint egy kisgyermek, akinek állapota nem engedte meg a stockholmi utat.

Negyven közéleti férfit internált a román minisztertanács

Bukarestből jelentik: (MTI) A román minisztertanács 40 embernek meg nem határozott időre kényszerlakóhelyet jelölt ki. Köztük szerepel Eftimiu, az ismert közíró, néhány újságíró, akik a belpolitikai cseményeket és a nemzet dekeit sértő módon tárgyalták, tovább-

bá Fellner Zoltánt amiatt, hogy idegen személyekkel fenntartott kapcsolatai veszélyeztették a közbiztonságot. A többieket azért távolították el, mert engedély nélkül utaztak vonaton és hamis híreket terjesztettek.

Altnóder Endre és Pikó János nyilatkozata a közgyűlésen elhangzott bírálattal kapcsolatban

A legutóbbi városi közgyűlésen a műszaki ügyosztályt ért bírálattal kapcsolatban szíveskedjék b. lapjában az alábbi közleményünknek helyt adni:

A város törvényhatósági bizottságának szeptember 30-án tartott közgyűlésén dr. Patzkó Elemér bizottsági tag ur a közigazgatás elmúlt három évi működésének bírálatát közben a városi műszaki ügyosztály működését méltatlan támadásban részesítette.

A Magyar Lapok dr. Patzkó Elemér ur felelőtlenségét október hó 1-én megjelent 220. számában szóról-szóra ismertette.

Mi mint az ügyosztálynak a kérdéss

időben vezető tisztviselői magunkra nézve sértőnek és séreimesnek tartjuk az indokolatlan és alaptalan támadást és ezért a megfelelő információk beszerzése után eljárást indítottunk a műszaki hivatal működésére vonatkozó tényállás tökéletes megvilágítása és tisztázása céljából, hogy az elhangzott felszólalással félvezetett közönség is értesüljön a műszaki ügyosztály három éves magyar közigazgatás alatti valódi működéséről. Nagyvárad, 1943 október hó 8-án. Altnóder Endre ny. műszaki tanácsos, Pikó János ny. főmérnök.

Kiállítás az Ujságírói Clubban

Október 10-én, vasárnap, délelőtti 12 órákor ünnepélyes keretek között nyílik meg az Ujságírói Club helyiségében a szolnoki Művésztelep kiállítása. A szolnoki művészek egyesülete nem képvisel valamilyen speciális művészeti irányt, körébe régebb és újabb törekvő művészek egyaránt tartoznak. Maguk a művészek nagyrészt nem is szolnokiak, hanem budapestiek és csak a nyarat töltik a szolnoki művésztelepi otthonukban.

A kiállító névsora: Pényes Adolf, Szlányi Lajos, Zádor István, Vidovszky Béla, Bernáth Aurél, Chiovini Ferenc, Basillides Barna, Gáborján Szabó Kálmán, Hollós Mattiöbji Eszter, Révész Péter, Pataj Mihály és a két szabász Borberek Kovács Zoltán és Kerenyi Jenő.

A kiállító művészek nevei a nagyváradai műértő közönség előtt valószínűleg jól ismertek, hiszen mindnyájk szerepel a fővárosi kiállításokon és

számos művük található hazai és külföldi muzeumokban.

Remélhetőleg nemcsak Nagyvárad, de egész Erdély közönsége oly szerszettel és megbecsüléssel fogadja a kiállítókat, amelyet azok értékes munkássága megérdemel.

Megerkezett dr. Szabó Ferenc szolnoki polgármester a művésztelep tagjaival

Nagyvárad, okt. 9. Ma délelőtti a budapesti gyorsal Nagyváradra érkeztek dr. Szabó Ferenc szolnoki polgármester és dr. Kerekes Sándor helyettes polgármester, valamint a szolnoki művésztelep tagjai, hogy résztvegyenek a kiállítás vasárnap délelőtti ünnepélyes megnyitóján. Az állomáson a polgármester és dr. Dalló Gyula kulturális tanácsnok fogadta a vendégeket.

Mozik műsora:

APOLLÓ: Szűz és gödölye.
BELVAROSI: Mária nővér.
CASINO: Eltévedt emberek.
KORONA: Régi szép idők.

Ismeretlen tettesek nyilas-keresztes plakáttal cserélték ki a szocdemek plakátját

Nagyvárad, október 9. Szombat reggel nagy esőütem támadt a nagyváradai szociáldemokrata párt Kapucinus-utca 17. szám alatt lévő helyisége előtt. Mint kiderült, a ház falán plakáton volt megjelölve a párt neve, a plakátot azonban szombatra virradó éjszaka ismeretlen tettesek letépték és helyébe a nyilas-keresztes közismert plakátját ragasztották. Végül is a plakátot eltávolították és jelenleg semmi jelzés sem hirdeti a szocdem. párhelyiség hollétét.

ÖT SZLOVÁK TISZT ÉRKEZETT MAGYARORSZÁGRA A HONVÉDELMI MINISZTER MEGHÍVÁSÁRA

A MTI jelenti: A m. kir. honvédelmi miniszter meghívására öt szlovák tiszt érkezett üdülésre Magyarországra.

Kitiltják a piacról a közegészségügyi szabályok ellen vétő árusokat

A Magyar Tudósító jelenti: Különböző vidéki városokban mozgalom indult meg az élelmiszer-piacok közegészségügyi kívánalmainak rendezésére. Miután a közegészségügyi raziák nem jártak eredménnyel, azt akarják bevezetni, hogy a szabályokat be nem tartó piaci árusokat végleg tiltsák ki a piacok területéről.

Dr. Varga László áthelyezése

Tegnap számunkban közöltük a hivatalos hírt, amely szerint a belügyminiszter közszolgálati érdekből, ugyanilyen minőségben, Miskolcra helyezte át dr. Varga László tanácsnokot, a nagyváradai elsőfokú iparhatóság vezetőjét.

Varga László távozását mélyen fájlatja Nagyvárad keresztény magyar társadalma, amely a legteljesebb elégtétel érzésével kísérte figyelemmel a kitünőköz-hivatalnok működését. Annak az ügyosztálynak, amely az ő vezetése alatt állott, nehéz küldetését kellett és kell még teljesítenie ebben a városban, ahol a keresztény magyar ipar és kereskedelem érdekeit annyira elhanyagolták a múltban. Varga László megalkuvást nem tűrő határozottsággal, rendkívüli munkakészséggel és magyar meggyőződéssel vállalta ezt a feladatot. Minden törvényes eszközt megragadott arra, hogy keresztény magyar kereskedőket és iparosokat létalaphoz juttasson s ha ma már jelentős azoknak a keresztény kereskedőknek a száma, akik eredményesen veszik fel a versenyt a letűnt liberális korokak dédelgetettjeivel, az elsősorban az ő érdeme. S az új magyar kereskedők, ha a rendkívüli idők bizonyos kedvezményeit élvezték is az idegen nagytőkék és nagyipar még mindig súlyosan érezhető elnyomó törekvéseivel szemben, behizonyították, hogy igenis rendelkeznek az üzleti életben megkívánt rátermettséggel. S ha magyar hitünk és önbizalmunk megerősödött ebben az irányban, abban jelentős szerepe van Varga Lászlónak, akit most új, hasonló feladatok végzésével bízott meg a belügyminiszter áthelyező rendelkezése.

Ellentámadásokkal válaszolnak a németek a szovjet előretörésekre

A Pripjet térségében kénytelenek voltak feladni a bolsevisták a súlyos áldozatokkal szerzett területeket. Csekély erők bevetésével nagy ellenséges tömegek lekötését és elhasználását célozzák a délolaszországi német hadműveletek

Ismét cáfolják a szovjet-német megegyezés híreit

Berlin. (MTI.) Illetékes német helyen ismét a leghatározottabban cáfolják azt az újból felmerült híresztelést, hogy Németország és a Szovjet között megegyezés jött volna létre.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a keleti arcvonal helyzetéről: A keleti arcvonal valamennyi szakaszáról a harcok további ellanyhulását jelentik kivéve a nevelji harctér mintegy 25 kilométeres szélességű arcvonalát. Ezen az elhatárolt szakaszon Velikije Lukitól délre a szovjetnek sikerült páncélos áttörést elérnie, amely Neveljen át északnyugat és délnyugat felé irányult. A szovjet saját közlései szerint e célra 12 lövészadosztályt, nagyobb páncélos és csatarepülő erőket vetett harcba és az előretörést a legerősebb tűzérési és sorozatlövegek tüzével vezette be. Ezenkívül tehermentesítés céljából a Dnyeper egész középső szakasza mentén sok kisebb előretörést hajtott végre, amelyek azonban a helyi jelentőségű vállalkozás méretet nem haladták meg. A harcok esütőtökön egész nap a késő éjszakai órákig töretlen erővel tartottak. Időközben a páncélos áttörés ellen a német ellenrendszabályokat megindították és mindkét szárny felől a németek ellentámadást intéztek, hogy az áttörés helyének kibővítését megakadályozzák. E harcok az éjszaka folyamán sem maradtak abba. A Dnyeper középső szakaszán a szovjet tehermentő előretörései különösen a Dnyeper szigetekre támaszkodtak, amelyekről arra törekedtek, hogy a nyugati parton új partraszállási hídfeleket alakítsanak. Ezzel szemben a német támadó vállalkozások mind a Pripjet mocsarak területén, mind Dnyepetrovzsztól északra a szovjet hídfeleket elleni további sikerekkel jártak. A pripjet mocsarak térségén a szovjet kénytelen volt súlyos veszteségekkel és csaknem egész nehéz hadianyagának hátrahagyásával kelet és északkelet felé, messze támadásainak kiinduló állomásain túl kitérni és ezzel ismét feladta az óriási vér- és fegyveráldozatokat megszerzett területet. Német páncélos erők a Dnyepetrovzsztól északra levő hídfeleket az ellenség elkeseredett ellenállásával szemben továbbra is el tudták határolni.

Berlin. (MTI.) A birodalmi külügyminisztériumban a szovjet páncélosok tömeges harcbevetéséről megállapítják, hogy a szovjet páncélkocsik szerkezete, minősége és gyártási módja lényegesen elüt a szövetségesek páncélosaitól és műszaki szempontból meg sem közelíti az angol-szász gyártmányokat. A szovjet ezért igyekszik tömeges harcbevetésükkel kiegyenlíteni a minőségi különbséget.

Egyesültek a német támadó csoportok a Pripjet torkolata és a Dnyeper között

Berlin. (MTI.) A véderőjelentés kiegészítésül közlik a Német Távíráti Irodával, hogy a Pripjet torkolata és a Dnyeper között sikeresen folytatott német ellentámadás eredményeként több helységet elfoglaltunk és a német támadócsoportok végül egyesültek. Ennek következtében az itt álló szovjet csapatok helyzete lényegesen rosszabbodott.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a német légiő tevékenységéről a keleti harctéren: Az időjárás javulása esütőtökön lehetővé tette a német légiő erősebb bevetését. A déli szakaszon Kremenecus, valamint Cserkaszi környékén csapatgyülekezéseket támadtak. Páncélvadászok megfigyelt jó hatással támadtak szovjet harccsoportokat. A középső szakaszon német vadászok Neveljnél a szovjet páncélosokat, majd harci és zuhanó harci repülőket a szovjet pótlások ellen intéztek támadásokat és ezzel lényegesen hozzájárultak az itt súlyos harcban álló német gyalogság helyzetének megkönnyítéséhez. Német vadászok légiharcokban 55 szovjet gépet, legnagyobb részt páncélos repülőket lőttek le. További négy szovjet gépet a német légléharítás tett tönkre. Éjszaka erős német romboló kötelékek támadták a szovjet pótlását a középső és déli szakaszon. A támadások nagymértékben szétromboltak több pályaudvart, köztük a vjazmaít. A nagy élelmiszer és lőszerraktárak közül néhány kigyúladt.

Kétizben is veszélybe került Montgomery főhadiszállása

Bern. (Bud. Tud.) Montgomery tábori főhadiszállása az utóbbi napokban két ízben is abba a veszélybe került, hogy a németek elfoglalják. Mindkét alkalommal csak az utolsó pillanatban sikerült a főhadiszállást megmenteni.

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: Délolaszországban erősödött az angol nyomás a német balszárny ellen. Az ellenség új tartalékoka: vetett be. Egyidejűen a tenger felől is a legnagyobb mértékben igyekszik támogatni szárazföldi hadműveleteit. Az a tény, hogy a németek a feltartóztató ellenállásban alaposan kihasználják a hegyeket, az angol-szászokat arra kényszerítik, hogy még több embert dobjanak a völgyekbe. Ebből talán kitérni a németek egyik célja is: A

Darmol a legelterjedtebb és legrégebbi csokoládés hashajtó. 35 éve milliók használják mert teljesen megbízható, ártalmatlan.

legnagyobb ellenséges egységek lekötése és szétmorzsolása csekély erők bevetésével, nagy ellenséges tömegek elhasználásával. Eppen azok a német csapatok, melyek az ellenséggel szemben állnak, gazdag tapasztalatokkal rendelkeznek, melyeket most hősegesen gyümölcsoztettek.

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: Nagyobb ellenséges repülőerők pénteken délután támadást intéztek az északnémet partvidék ellen. Különösen Bréma város középpontjában okoztak a lakott részeken nagyobb arányú rombolásokat, valamint középületek és kulturintézményekben estek károk. A lakosságnak is voltak veszteségei.

Mint a véderő főparancsnoksága jelenti, német harci repülőgépek az október 8-ára virradó éjjeli megtámadták Londont és Norwichot és mindkét városban nagy tüzeket okoztak.

Lisszabon. (MTI.) A Német TI jelenti: A newyorki rádió szerint Knox külügyminiszter az európai és észak-afrikai harctéren történt látogatásából hazatérőben esütőtökön a Panama övezetben Balbaóban a következő kijelentést tette:

A szövetségesek előtt még a legszörnyűbb áldozatok állanak.

Hitler: „A fegyverek semmit sem jelentenek, ha nem áll mögöttük a nép akarata”

Berlin. (MTI.) A német birodalmi körzetvezetők október 7-én a Führer meghívására megjelentek a főhadiszálláson, ahol a Führer részletes áttekintést nyújtott a háború eddigi

VACSI és DOBRIBÁN

Kossuth-utca 7

Telefon: 27-33

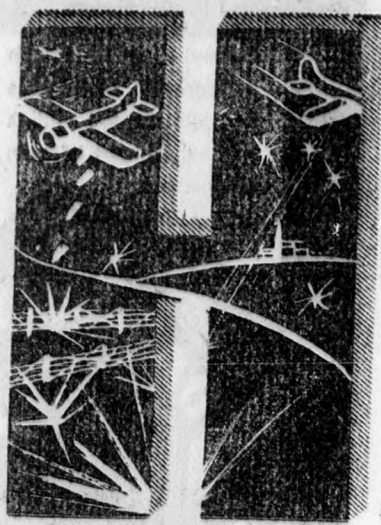
Villamosági cikkek

Rádók

Csillárok

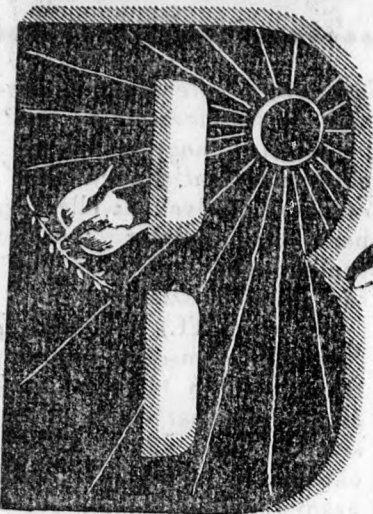
Szerelési anyagok

Világítási lámpák

Háborúban

is az Ön érdekeit
szolgáltuk, mert
jót és minőséget
adtunk.

Békében

is emlékez-
zék erre!

folyásáról valamint az eddigi katonai és politikai helyzetről. Ebben a világtörténelmi viaskodásban — mondotta többek között a Führer — a fegyverek önmagukban semmit sem jelentenek, ha nem áll mögöttük a nép akarata. A háború sohasem veszt el, ha a német nép megtartja

mostani szellemét, amely egyformán megnyilvánul a harctéren és otthon. A birodalmi körvezetők előtt még Speer haditermelési és fegyverkezési miniszter, Dönitz tengernagy, Himmler birodalmi vezető és Ley dr. birodalmi miniszter ismertette a helyzetet.

Néhány nap múlva összeül a moszkvai értekezlet

A külügyminiszterek előkészítik a találkozót Roosevelt, Churchill és Stalin találkozására

Lisabon (MTI) Washingtoni hírszerint Nagybritannia, az Egyesült Államok és a Szovjet Unió külügyminisztereinek találkozójára néhány nap múlva megtörténik.

Zürich. (MTI.) A Nazionalzeitung londoni tudósítója írja: A Daily Telegraph szerint a moszkvai háromszékes értekezlet már jóváhagyott napirendje felöleli a szövetségesek jövődjéről együtt működését, beleértve a földközti tengeri bizottság munkáját. Németország és szövetségesre vonatkozóan a háború után követendő, to-

vább a Balkánnal és Olaszországgal szemben követendő politikát. Anglia és Amerika elvben teljesen egyetért és a külügyminiszterek végleges kiinduló helyzetet készítenek elő Churchill, Roosevelt és Stalin megbeszélései számára. Ugy sejtik, hogy Smuts tábornok az értekezlet előtt még Washingtonba utazik. Ismay tábornok esztörtökön résztvett a lengyel miniszterelnök tiszóráiján. — amelyen egyébként megjelent több Angliában tartózkodó lengyel tábornok is.

Németország nem tiltakozott Ankarában — Finnország nem tárgyal békéről Stockholmban

Berlin. (MTI) Illetékes német helyről közlik: Az Associated Press jelentést közöl, amely szerint a birodalmi kormány Ankarában tiltakozást jelentett volna be amiatt, hogy Törökország

semlegesellenes magatartást tanúsított német követeléseknek a Dodekanézoszon történet katonai eljárása alkalmával. A Wilhelmstrassen ezt a jelentést a tényeknek meg nem felelő céltudatos és

zavaró közleménynek minősítették.

Helsinki. (MTI.) Stockholmban elterjedt hírekkel kapcsolatban, amelyek egy finn küldöttség svédországi látogatásával összefüggésben Tanner pénzügyminiszter és Randell volt miniszterelnök nevét emlegették, finn mértékadó helyen hangsúlyozzák, hogy a bizottság nem politikai célokkal utazott a svéd fővárosba.

Stockholm. (MTI.) Tanner finn pénzügyminiszter közeli stockholmi látogatása nem függ össze a békétárgyalásokkal — írja az Aftonbladet. — Tervbe-

vetek azonban megbeszéléseket a két nép munkásságának együttműködéséről.

„Lelki tanács adó és léleknevelési intézet”
dr. Nemes Elemér
pszichológus Lélekani Magánintézete. Igazgatóság: Kolozsvár, Horthy Miklós-út 3. sz. Telefon: 31-23, 31-24. Intézet Donát-út 64-66 sz. Szugesztívós léleknevelés pályaválasztási és pedagógiai tanácsadó.

Antal István miniszter beszéde Szatmárnémetiben

Szatmár. (MTI.) Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszter pénteken Szatmárnémetiben résztvett a társadalmi egyesületek nemzeti együttműködésének alakuló ülésén és a Szatmári Széchenyi Társulat közgyűlésén.

Beszédeiben hangoztatta, hogy az Európáért és a kereszténységért elfolyó magyar vértenger a történelemnek legfontosabb jogcíme számunkra, mely mellett minden más jogcím

eltörpül. A magyar állam léte sohasem volt nemzetközi konjunkturák eredője, hanem mindenkor a magyar államépítő képességek szilárd talajára épült fel. A jövő parancsa azt írja elő számunkra, hogy mi még soká fogunk együttélni idegenajku népekkel. Az együttélés következtében tehát úgy kell berendezkednünk, hogy ez a haza a lehető legvonzóbb és legbiztonságosabb legyen mindnyájunk számára.

Ifjúság és szervezkedés

Az egyik fővárosi baloldali irányú lap nemrégben egy cikket írt az ifjúság szervezéséről. Ebben a cikkben panaszkodik a cikkíró, hogy országjáró a fiatalok körében nagy fokú közömbösség tapasztalható a szervezkedésével szemben. Meg is kieri ennek a közömbösségnek az okait vázolni. Egyik és legfontosabb okának tartja, hogy a mai fiatalok mindent készen kap, amiért valamikor harcolnia kellett. Ezért az ifjúság szervezésének egyik főfeladatának jelenti ki, hogy meg kell ismertetni az ifjúságot az élet problémáival, rá kell mutatni előtte a nehézségekre. Majdnem az buggyan ki a sorok közül, keressünk minél több nehézséget, hogy az ifjúság kedvet kapjon a harchoz, a szervezkedéshez.

Tény, hogy a mai fiataloknak sok dolog az ölébe hullott, amiért valamikor heves harcok dúltak. De mi nem ebben látjuk az okát annak, hogy elvesztette a mai fiatalok a szervezkedéshez való kedvet. Beszéltünk harctérről hazatért fiatalokkal. Nagyon jól látják ok az élet problémáit és várják is azoknak egészséges megoldását. De a harcok tüzeiben azt is megtanulták, hogy ma nem a pártok szervezkedése, nem a pártok egymás elleni harca menti meg a magyarságot, hanem az erők egységes összefogása. Valahogy törés látszik a mai fiatalok felfogása és a pártok harca között. A harcot ért fiatalok nem találja meg a pártharcokban azt az egységes összefogó erőt, amely a nemzet legfőbb ereje. A mai fiatalok nagy része nemcsak az itthon maradtak világszemléletével nézi az életet, hanem a harcterek fegyelmével és keménységével.

A másik szempont, amelyet figyelembe kell vennünk az ifjúsággal kapcsolatban, az ifjúság sajátos természete. Az ifjúság tetteket néz, csak akkor lelkesül, ha tetteket lát. Sohasem volt a fiatalok az elvont szemléletű híve. Ma is csak lényegében ott lehet panaszról szó, ahol az ifjúság vagy nem lát lelke-

ző eszményeket, vagy nem veszik komolyan az eszményeket, amelyek a szervezet életre hozták. Még lehetséges egy másik szempont is. Elavultak az eszmények s ma már nem tudnak lelkesíteni. A világnézetek vonzóerejét ugyanis mindig az eszmék tüze adja meg. A tüzet pedig nem az erők gyújtja ki, nem is csupán a propaganda, hanem az, hogy mennyire gyökeredik az eszme a nép lelkében, milyen feleletet tud adni azokra a kérdésekre, amelyek ma az embereket gyötrik és amelyeknek megoldását joggal várják. S ha ma panaszról hallunk az ifjúság szervezkedésével kapcsolatban, nem árt feltenni a kérdést, vajjon megtalálta-e a fiatalok a gyötrő problémákra a megoldást. Mert van a mai fiataloknak sok-sok megoldatlan kérdése s ha ma ezekre nem kap kielégítő feleletet, nem a fiatalok az oka ennek.

A most dúló háború bizonyára gyökeres változásokat hoz. Az első világháború is fordulat és válság elé állította az emberiséget. Mindennél válságról beszéltek a háború után. Hallottunk gazdasági, kulturális és lelki válságról is. Vajjon ez a válság-folyamat tovább terjed-e, az egyik vagy másik fél győzelmé meghozza-e a döntést világnézeti síkon is, ezt még korai volna ma megmondani. Az azonban bizonyos, hogy megállítani az idők kerekét nem lehet. És az is bizonyos, hogy az ifjúságot csak az tudja megnyerni, aki az idők vajdó kérdéseire a legmegnyugtatóbb feleletet adja. Ahol ezt megtalálja a fiatalok, ott nem fognak majd beszélni az ifjúság közömbösségéről a szervezkedésdel kapcsolatban.

VIRÁG JEROMOS

Bármilyen
Ingatlan
adásvétel, cseré vagy bérlet-
ügyben bizalommal keresse fel
MEZEI ingatlanforgalmi irodát
Nagy Sándor ut. 19. Telefon: 27-50

Válságos helyzetbe jutott Nagyvárad kézműiparosságának utánpótlása

Mi az ok és van-e kiút? Erre felelnek iparos társadalmunk vezetői

Nagyvárad város életének kifejlődésében, gazdasági jelentőségének megalapozásában és magyarságának elvitathatatlanosságában iparos társadalmunk az elmúlt századok során is mindig számottevő szerepet játszott. A város fejlett kézműiparának igen nagy szerep jutott itt Erdély kapujában, hiszen nemcsak Erdély Királyhágón inneni része, de az Alföld Tiszántúljára nagyobb felének kisipari szükségletét is Szent László városa elégítette ki. Trianon ugyan kegyetlen csapással kettévágta felvevő piacát, nemzeti öntudatában azonban ez sem tántorította meg. helyén maradt és bár szakadatlanul érezte az egyre nehezülő idegen nyomást, küzdött, türt és lesegényedett a két évtizedes életharcban, magyarságát mégis megőrhatalatlan egységben és szelídellenességben mentette át a sántáni kísértesek napjaiból.

A csonka testhez való visszafordulás így minden zökkenés nélkül folyhatott le, ám a ránczakadó háborus nehézségek elibe álltak a várható fejlődésnek. Nyersanyaghiány, közellátási nehézségek a háboruval csökkenő munkakéz mind közvetlenül érintette városunk iparát és ez ennek következtében nem látszik biztosítva az átmentett régi kézműiparoság olyan utánpótlása, mely az elkövetkezendő békével ott folytathatná Nagyvárad magyar iparát, ahol negyedszázaddal ezelőtt abbahagyta.

Háborús jelenség a munkakéz hiánya

A legelső vezető az iparostanonek hiányban mutatkozik. Szinte a felére csökkent az iparos utánpótlás az utóbbi időben, ennek az okait és lehető orvoslását kutatva keressük fel városunk kézműiparosságának élén működő szakértőinket, hogy világosságot derítsünk a bajokra és ha lehet segítsünk a nehézségeken.

Madarassy Gyula, az állami szakirányú iparostanoneiskola igazgatója hosszú gyakorlati tapasztalattal rendelkező szakember, elsőrendű ismerője az iparos utánpótlás fontos kérdésének. Érdeklődésünkre a következő választ adja:

— Kétségtelen, hogy a kézműiparban a tanonckinlátás állandóan és aggasztóan csökken. Hogy ez világjelenség-e, azt nem tudom, de az „azonos okok azonos eredményeket szülnek” elv alapján valószínűnek tartom, hogy Magyarországon általános és köztudott tény ez, ami komoly gondot okoz az érdekelteknek. Okait keresve találunk egyetemes, minden magyar területre, továbbá a visszatért Erdélyre és végül különlegesen Nagyváradra érvényes okokat is. Általános ok, egyben magyarázata is az állandóan csökkenő tanonckinlátásnak:

— Háborús jelenség a munkakézhiány általában, tehát a munkáskereső is.

Magas napszámok csábítják mezőgazdasági- és gyári napszám munkára a munkavállalót

— Sajnos az az eset sem ritka, amikor kevésbé rászorult, kapzsi szülők erőszakkal bontják fel gyermekük tanoncszerződését, hogy gazdasági vagy

gyári napszámoknak adhassák. Bár a szociális gondozás és ifjúságvédelem terén a kormányzat igen sokat tett és tesz, a kézműiparos tanuló azonban itt is bizonyos mértékig hátrányos helyzetbe kerül a gyáripár. akár napszám alkalmazottjával szemben is.

Azok a munkásjelölti létesítmények, melyeket a gazdag nagyvállalatok állítanak dolgozóiknak, nagyobb vonzóerővel bírnak, mint a Mécs László által olyan hársárv színekben megfestett „inasors”.

Ezzel összefügg az a jelenség, hogy az élet általában az eltömegesedés, szabványosodás, az ipar tehát a nagyipar, a gyárosodás felé fejlődik.

Lezárt sorompók és íróasztalbüvölet

— A kézműipar felé még ma is inkább a szegényebb városi lakosság részéről van érdeklődés.

A falusi szegénység számára rangemelés jelentő iparos pálya útjának sorompói csaknem teljesen le vannak zárva. Ugynevezett „bennkosztos” tanuló példaként Nagyvárad több ezer iparos mestere között alig tart valaki.

Nem szűkekléségből, hanem inkább gazdasági okok miatt. A mai lakás, élelmezési- és ruházati viszonyok miatt ez nem szorul hővebb magyarázatra. Nagyon sok vidéki gazdálkodó fordul hozzám gyermeke ipari pályán történő elhelyezése és egyben a tanoncotthonba való felvétel érdekében. Sajnos helyhiány miatt legtöbb esetben csak előjegyezni tudom a jelentkezőt. Ez már jellegzetesen nagyváradiai baj. Jelenlegi iskolaépületünk teljesen korszerűtlen és kevés a férőhely a tanon-

otthonban is. Az új épületben a 150 tanulóra méretezett tanoncotthon nagy segítségünkre lesz, mert az jelentős számú székelyföldi iparostanuló ifjúságot is be tud majd fogadni.

— Az ipari pályától való elfordulásnak

van még egy jellegzetes erdélyi jelensége is: az íróasztalbüvölet. Gyengeszívű magánvizsga-elnökök jószágából kisirt négyipolgaris bizonyítványokkal egy végtelennek látszó tömeg nyomul új honfoglalásra az urinyomor birodalmában, hogy egy foszlott posztójú íróasztalhoz kössék egész életüket, a sokkal nagyobb darab kenyeret biztosító ipari pályák helyett.

— Kórimének talán ennyi is elég. — fejezte be Madarassy Gyula igazgató tájékoztatását. — a gyógy mód megállapítása nem nehéz, ha a körlelet helyes és pontos.

Egyharmadára esett vissza Nagyvárad és Vidéke Ipartestület körzetének tanulólétszáma

Legközelebbi utunk célja a nagyvárad-i Iparkamara volt, hogy az iparos utánpótlás visszaesésének számszerű adatairól és a bajok orvoslása felől érdeklődjünk. Dr. Olasz Vilmos főtitkár készséggel állt rendelkezésünkre és a következő felvilágosítást adta:

— Statisztikai adatok szerint az önálló mesterek száma az 1939. évben országos viszonylatban 207.000-ről 243.000-re emelkedett. 1941-ben a legnagyobbodott ország területén a tanonokok száma pedig ugyanakkor 77,5 ezerrel csökkent. 87,1 ezerre nőtt 1942. év végén a mesterek száma 265.000, a tanonokok száma ugyanekkor csak 91,4 ezer volt. A Nagyvárad és Vidéke Ipartestület adatai szerint 1941. évben a Nagyvárad és Vidéke Ipartestület körzetében a tanonokok létszáma 3356 volt, 1942. évben ez a létszám 1099-re esett.

E statisztikai adatok feltétlenül kötelezőnként teszik azt, hogy a tanoncelétszám ily nagy fokú csökkenésének okait kutassuk.

A munkások szemszögéből vizsgálván a gazdasági helyzetet, a tanonctartó mesterre hátrányos hatással van a tanonctartással járó költségek és terhes kötelezettségek, az ellátási és anyagi beszerzés nehézségei. A gyakorlati élet tapasztalatai ugyanis azt mutatják, hogy

a tanonctartás egészséges rendszere az volt, midőn a munkaadó biztosítani tudta a tanoncnak a háznál történő lakást és teljes ellátást.

Ma a természetbeni ellátás nyújtása, tekintve a lakás- és élelmezési viszonyokat, szinte megoldhatatlan probléma.

— Károsan befolyásolja a tanonctartást a háborús anyaghiány is, továbbá a folytonos munkamenet mellett a tanonokok helyett inkább az időlegesen alkalmazott segédek munkaerőjét veszik igénybe a mesterek. De lényeges akadályt képez a tanoncotthonok igen nagyfokú hiánya, illetve a meglévők elenyészően csekély számú befogadóképessége.

— A szülők szempontjából lényeges akadályt képez a tanonkok elhelyezésével járó kereseti lehetőségekkel

AMIT MA MEGNYERHET- NE HALASSZA HOLNAPRA

Vegyen még ma Özta sorsjegyet.

mert egy sorsjeggyel
szerencsés esetben
**Egymillió P-t
NYERHET!**

Sorsjegyek osztyalonyként:
Nyolcad 5, — Negyed 10,
Fél 20, — Egész 40 P.

Huzás: október 16.

arányban nem álló kiadások mérve. Míg a gyári üzemeknél rövidebb betanítási idő után is magasabb munkadíjak fizethetők, addig a hosszabb tanítási időt igénylő és teljes szakmai kiképzést nyújtó kisipar ugyanilyen mérvű fizetést biztosítani nem tudhat.

— Az ipari pályára lépésnek még ma is jelentékeny gátlását képezi egyrészt az egyes társadalmi osztályoknak meg nem értő értékelése, másrészt pedig az a helytelen társadalmi fel fogás, mely a kisebb fizetést és a nyugdíjbiztosítást látja egyedül megnyugtatónak a jövő szempontjából.

Nélkülözhetetlenül kívánatos tehát az iparos-nyugdíjbiztosítás megteremtése. De nem kevésbé fontos lenne a társadalmi úton is oly irányú felvilágosítás, mely az iparos társadalomnak helyes, tárgyilagos és az őt megillető értékelést vinné a köztudatba.

E téren különösen a sajtóra vár jelentékeny és értékes feladat. De igen fontos még az iparoság gazdasági megerősítésén kívül ipari oktatásaink színvonalának emelése és az ipari pályára lépők iskolai előképzettségének fokozása. A szociális kérdések megoldásán kívül nélkülözhetetlenül szükségesnek tartom a körzeti tanonckiskolák felállítását, hogy a legkisebb községben lakó iparosok tanoncai is megfelelő szakmai és iskolai kiképzésben részesülhessenek.

— Kívánatosnak látnám végül a megfelelő tanoncképzést végző iparosok számára bizonyos adó- és egyéb szociális kedvezmények biztosítását.

Végül Szabó Károly ipartestületi elnökhöz vezetett útunk. A hosszú, küzdelmes iparosmúlttal rendelkező vezető férfiú ezeket mondotta a kézműiparos utánpótlás hiányának okairól és a bajok orvoslásáról:

— Elsősorban háborús jelenség az iparos utánpótlásban mutatkozó hiány. A katonai szolgálatok miatt üresen maradt munkahelyeken a szegényebb néposztályokhoz tartozó ifjak jobb kereset-hez jutnak, mintha tanoncok szerződ- nének. A tanuló heti levénte, iskola- és egyéb kötelezettségei miatt fejtmaradó 3, 3 és fél napi szolgálataért nem fizethet az iparos annyit, mint amenny-

Étkezni és szórakozni jöjjen
a Mátyás Étterembe
Sztágyi Dezső-utca 5. Telefon 18-50
Izletes kovva Kitűnő italok
Tisztelettel ebéd P 2.10 Éttermünk minden hétfőn zárva

ait más foglalkozásokban keresnek az ifjak. Falun a fiatalok mezőgazdasági munkával vannak lekötve, a szegényebb osztály gyermeke pedig tanoncotthonok hiányában maradnak távol, mert szülei eltartásukról képtelenek gondoskodni.

Akik egy tál lencséért adták el örökségüket

A tanonchiány még fokozottabban mutatkozik a női szakmákban. Az ipari pályákat a zsidók lepték el.

Egy egészséges iparrevízió segíthetne itt legtöbbet.

Sajnos, iparos leányaink egy jórésze esti tanfolyamokon végzett gépirói tudományukkal más pályákon helyezkedtek el és örökségüket, a biztos jólétet ígérő foglalkozásukat eladták egy tál lencséért.

Ezért felelősek azok a munkaadók is, akik a dekonjunktúra idején éhbérért dolgoztattak, de nem kevésebb azok a zsidó tanfolyamok is, akik hangzatos hirdetésekkel csábították más pályára iparos-leányainkat.

Eppen ezért leány-tanoncotthonokra is szükségünk volna, hogy vidékről pótolhassuk a mutatózó hiányokat.

Azonban az ipar mind magasabb színvonalra emelése szempontjából hiba lenne, ha csak a proletársorból pótolnánk a hiányt. Mint régi, hosszú tapasztalattal bíró öreg iparos állítom, hogy az iparos-gyermekekből válnak a legjobb iparosok. Iparos dinasztiák kialakulására kellene tehát lehetőséget nyújtani. Itt a magam példájára is hivatkozhatom, apám, nagyapám is asztalosmesterek voltak. Most azt látom, hogy olyan fiatal iparosok is önálló-éltái kölcsönhöz jutnak, akikről csak a jövő deríti ki, hogy megérdemelték-e, de nem találkoztam olyan ifjúval, aki azért kapott volna segítséget, hogy az apja mesterességét átvehesse és tovább fejlessze.

Nagyvárad iparos társadalmának jövő sorskérdésének drámai hangja esendül felénk a fenti megnyilatkozásból. Súlyos, nehéz problémák kiáltanak megoldásért, városunk alkotó köz-műiparosságának soraik ritkájára a nehéz idők megpróbáltatása. Nem áthidalhatatlanok a hajók, nem veszett még el semmi, de nagy felelősség hárulna rájuk, ha utat nem engednének a megszívlelendő szavaknak. Nagyvárad iparosságának jövője érdekében nyitottuk meg sorainkat azzal, hogy minden gondolat nyilvánosságra kerülhessen, ami ennek az igen fontos társadalmi kérdésnek megoldására szolgál.

Kiskun

Nemsokára beköszönt a november... Elhunytjaidnak százszor többet használj alalmizsnával, mint hervadó virággal és gyertyagyújtással! Végy halottaknapit kegyelet-keresztet, filléreiddel a nyomorgókon segítesz!

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. Központi fűtés, meleg-meleg folyóvíz, telefon, stb. Polgári szálló — Polgári árak!

Rajniss Ferenc és Bélteky László nyilatkozata egy lovagias ügyről

Bélteky László, az Estilap volt felelős szerkesztője, jelenleg a Magyar Nemzet munkatársa lapja október 6-iki számában „Kinos eset egy lovagias ügy körül” címen cikket írt. A cikk szerint Rajniss Ferenc dr. főszerkesztő, országgyűlési képviselő alig érkezett haza nagy hullámokat felvert berlini útjáról, elvállalta dr. Reismann Zoltán állítólag zsidó ügyvéd és szőlőbirtokos lovagias ügyében a párbajsegédi tisztet. Természetesen ezt a „soha vissza nem térő alkalmat megragadván” Bélteky László „igen kellemetlen” kérdéseket tett fel

a fajvédő politikus számára. A cikk — méltán — országos feltűnést keltett. Alig szaradt azonban meg a festék az újságpapíron. A Mai Nap című lap esütörtök reggeli számában újabb szenzációval szolgált a Bélteky-kontra Rajniss ügyben. „Nem Rajniss képviselő szerepelt segédként a Reismann—Györkiféle lovagias ügyben” cím alatt közli dr. Reismann Zoltán nyilatkozatát. A Magyar Nemzet pénteki számában aztán megjelent Bélteky László nyilatkozata is, amely a következőképpen hangzik:

Nyilatkozat Rajniss Ferenc párbajsegédi ügyében

A Magyar Nemzet október 6-i számában „Kinos eset egy lovagias ügy körül” címmel cikket jelent meg. A cikk lényege az volt, hogy Rajniss Ferenc országgyűlési képviselő dr. Györky Béla és Reismann Zoltán ügyében — mely nem Reismann Zoltán magatartása nyomán, hanem dr. Reismann Zoltán és dr. Györky Béla közt támadt nézeteltérésekből származott — párbajsegédi tisztséget vállalt. Az ügyből kifolyólag olyan következtetéseket vontam le, melyeket Rajniss Ferenc országgyűlési képviselő sérelmeseknek találhatott, miután őt téves megvilágításba helyeztem. Meggyőződtem ugyanis arról, hogy Rajniss

Ferenc személyét illetően tévedés történt, mert nem Rajniss Ferenc országgyűlési képviselő, hanem Rajniss Ferenc, igazgató szerepelt párbajsegédként a szóbanforgó lovagias ügyben. Miután tévedésemről magam is meggyőződtem, sajnálom, hogy az esettel kapcsolatban Rajniss Ferenc országgyűlési képviselőt téves színben tüntettem fel és éppen ezért lovagias kötelességemnek tartom, hogy mindazokért a következtetésekért, melyeket ebből a téves tényállásból személyre nézve levontam, tőle bocsánatot kérjek.

Budapest, 1943. október 7.

Bélteky László.

Helyreigazító nyilatkozat

Rajniss Ferenc országgyűlési képviselő 15 pontból álló helyreigazító nyilatkozatot küldött be a Magyar Nemzet-hez, amely azonban csupán hetet közül. A kérdéses nyilatkozat a következőképpen hangzik:

Tisztelt Felelős Szerkesztő Ur!

A St. 20. §-ára való hivatkozással lapja VI. évfolyam 226-os 1943 október 6-áról keltezett számának 5. oldalán „Kinos eset egy lovagias ügy körül” felírat alatt közzétett és reám vonatkozó cikkre kivánom az alábbi helyreigazító nyilatkozat közzétételét:

Valótlan az, hogy dr. Reismann Zoltán állítólag zsidó hitfelekezeti ügyvéd és szőlőbirtokos lovagias ügyében, mint „fajvédő politikus és szélsőjobboldali lapszerkesztő” eljárta volna.

ellenben való az, hogy dr. Reismann Zoltán létezéséről a Magyar Nemzet cikkéből értesültem.

Valótlan az, hogy „segéd társammal együtt megjelentem” volna dr. Györky Béla főorvosnál, arra kérve őt, mint dr. Reismann megbízottját, hogy nevezze meg segédeit.

ellenben való az, hogy dr. Györky Béla lát sohasem láttam és csak hírből ismerem.

Valótlan az, hogy „ügy politikai, mint

társadalmi körökben élénk eszmecsere ad alkalmat az a két kérdés, hogy a fajvédő politikus és szélsőjobboldali lapvezér hogyan tartotta összeegyeztethetőnek eddig hangoztatott elveivel és világnézetével ezt a különös szerepváltozást és hogy milyen természetű kapcsolat állhat fenn közte és megbízója dr. Reismann Zoltán szőlőbirtokos között, hogy párbajsegédi minőségben elvállalta a zsidó ügyvéd megbízását”.

ellenben a valóság az, hogy az ilyen eszmecserekre semmiféle okot és jogot nem szolgáltatottam.

Valótlan az, hogy „keresztényebb cselekedetnek ítélem meg a párbajsegédi ügyködést, mint a keresztiség szentségében való vallásos jellegű közreműködést”.

ellenben való az, hogy a keresztiség szentségének kétszeri felvételét vallásnyilvánulásnak tekintem.

Valótlan az, hogy a Reismann-féle lovagias ügy lezajlása után „valaki, aki értetlenül állott szerepváltozással szemben”, a következő kérdést intézte vona hozzám: „képviseelő uram, hogyan tartja összeegyeztethetőnek eddigi magatartásával, hogy ön, akinek szélsőséges felfogásai közismertek, egy zsidó ügyvéd megbízásából párbajsegédre vállalkozik?”

ellenben való az, hogy ilyen kérdést hozzám senki nem intézett és fizikai okok miatt nem is intézhetett volna.

Valótlan az, hogy az állítólagos kérdészközlésre „fanyar elmosolyodással” így válaszoltam volna: bizonyos események bekövetkezése óta ön semmin se lepődjék meg és ne esodálkozzék...”

ellenben való az, hogy ilyen választ soha senki kérdésére nem adtam.

Valótlan végül az, hogy a Magyar Futár olvasóit „másként” informáltam volna,

ellenben az a valóság, hogy pontikái hitem és életem tisztaságával szolgálom hazámat és olvasóimat.

Budapest, 1943 október 6.

Rajniss Ferenc országgyűlési képviselő, a Magyar Futár főszerkesztője.

A magunk részéről csak ennyit sajnáljuk, hogy Bélteky László kollegánk alig hat hetes pesti tartózkodás után ilyen szenzáció középpontjába került.

1938. október 9...

Pontosan öt évvel ezelőtt, délután 5 órakor hosszú autókaván indult útnak az ujkomai Duna-partról az akkor még megszállás alatt lévő „öregváros” felé. A hidat lezáró torlaszok között cseh egyenruhás katonák tették szabadá az utat, a tulsó parton pedig térdelő, síró magyarok sorfala között vonultak a magyar delegáció tagjai az ősi vármegyeháza elé. Az ősz Kánya Kálmán mélyen meghatva szállt ki az autóból, kísérete szemében is ott ragyogott a könny. A vármegyeháza dísztermében ezen a délutánon ült össze először a magyar és a cseh delegáció. A tárgyalás néhány napi megbeszélés után megszakadt ugyan, de az eseményeket többé megállítani nem lehetett, az igazság elindult azon az úton, amely Belvedere-hez vezetett. Magyarországot Kánya Kálmán és gróf Teleki Pál. Csehszlovákiát pedig Tiso miniszterelnök képviselte ezeken a megbeszéléseken.

Hol vannak a francia tragédia előidézői?

Zürich. (MTL.) Mint a Tribune de Geneve jelenti Lyonból, Daladier volt miniszterelnök és Jouhaux a francia szakszervezeti szövetség volt főtitkára Tirol különféle helyein él felügyelet alatt, kényszerintézkedésben. Másrészt azt jelentik, hogy Herriot Nancyban van a kluikán. A számára kijelölt Vittelben ugyanis agyszélhűdés érte és úgy szállították a klinikára. Állapota az utóbbi időben javult. Mandel, volt francia belügyminiszter állítólag most Németországban van.

Összeesett az utcán egy váradi hentes

(Nagyvárad.) Az elmúlt este telefonon értesítették a nagyváradit mentőket, hogy a Mikszáth Kálmán és a Török Ignác-utca sarkán egy fiatal férfi összeesett és a földön fekszik. A beteg embert kórházba szállították, ahol megállapították, hogy Tolna István nagyváradit, 33 éves hentes, Sztaroveszky-utca 5. szám alatti lakos. Megvizsgálása alkalmával az orvos megállapította, hogy állapota nem súlyos, mindössze súlyos gyomor-görcsről volt szó.

Marjalaky Tibor riportja

Leszállásban

Sötét, ködös szeptemberi este nehezedik a kis ukrán falura. A lefüggönyözött ablakok mögött éjszakai pihenőre cihelődnek a falu rutén lakosai. Honvédeink szállásain csöndes vacsorautáni beszélgetés folyik. Künn a védőfalaknál szuronyos őrszemek vigyázzák a falu nyugalmát.

Egyszerre váratlan puskalövés zavarja meg a sötét csendességet s a falu közepetjáról sziporkázó vörös rakéta fúrja be magát a feketeségbe.

Tartalék Riadó! Riadó! — adják tovább a jelzést az őrszemek. Egyszerre abbamarad a beszélgetés, kis lőtás-fútás s pillanatok alatt mindenki elfoglalja kijelölt helyét. Én is a beosztásom szerinti gyülekezőhelyre sietek. Mindenki a helyén. Halk parancsszavak, utasítások hangzanak a sötétségben.

Parancsnokok az irodába! Továbbadni!

Már bent is vagyunk valamennyien. S. L. őrnagy úr asztalán kiterített térkép. Zászlóaljparancsnokunk rövid határozott szavakkal ismerteti a feladatot. Ceruzája ide-oda siklik a térképen:

Az éjszaka megint robbantástól lehet tartani. Itt... és... itt csoportjaitokkal leszállásba mentek, stb. stb.

Egyenkint rátekintünk még a térképre. Vázlat sem kell, jól ismerjük ezt a vidéket. Oraigazítás. Ki-ki a csoportjához siet. A sötétben végigkérdezzük, végigtapogatójuk megegyez-e emberinket, van-e elég lőszer, nem zörögnek a géppisztolyok tárai, jól helyezték-e el a kézigránátokat, nem lötyög-e a szurony? Sok beszédre, oktatásra nincs szükség, honvédeink jól tudják már, hogy mihez tartás magukat az éjszakai partizánleszen.

A sötétségben észre sem vesszük, hogy lassan mögöttünk marad a falu. Utolsó külső szállásőrségünk kutyájának ugatása is elvész. Libasorban húzunk egymás után a műút mellett süppedős homokösrényen, amely annyira elnyeli lépteink zaját, hogy a falevelek hullásának egyhangú zaját is tisztán halljuk. Elöl gyanus nesz. Megáll az él s parancsszó nélkül nesztelenül fedez az egész hosszú oszlop. Valami száraz galy hullhatott le a erdőben. Továbbmegyünk. Lábujjhegyen vonulunk át a könnyű fahidon. Szinte kísérteties ez az éjszakai menetelés... Inkább tudjuk, mint látjuk, hogy jobbra kocsútól tér a vasútvonal felé. Itt marad le az első csoport. Lassan megtalálja mindenki a helyét s az elrendelt időre minden csoport ott rejtőzik a fak mögött s ott húzódik a bokrok alján.

Fél tíz. A lombkoronájukat hullató fák mögött méltóságteljes lassúsággal tápázkodik felfelé a hold. Tompa éjszakai világosság váltja fel a vaksötétet. Lapos hódjószlányok terjengenek előttünk levő kis tisztás fölött. Szinte bántó már a csend, ami hatal-

mába kerítette az erdőt... Viuu! Viuu!... Viuu!... sikolt fel egyszerre hátunk mögött egy ijesztőhangú erdei bagoly. Hátrakapom a fejemet s még látom, amint lomha szárnycsapásokkal eltűnik az éjszakában.

Most hirtelen egyik percről a másikra, északi irányból jövő harci zaj váltja fel a csendet. Trrr Orosz géppisztoly. Rendesen ezzel kezdődik. De márrá is kontrázott a mi nyugodtugatósu golyószóronk. Puskalövések is keverednek az együttesbe. Bumm... Bumm... Ez gránátvető. A mienk. Gyakorlott füllel mérjük a távolságot. Tőlünk öt-hat kilométerre folyhat a harc. Uglát-szik megint a híres 8-as támponton részesíti Balozsán tizedes illendő fogadtatásban a hivatalan vendégeket Majdnem minden éjszaka ellátogatnak hozzánk a banditák. Fontos átkelőhely s szeretnek innen kijűstöl-ni őrségünket. Hiába próbálkoznak azonban akármilyen erővel is. Balozsán és Jójárt tizedesek az őrség edzett tagjaival együtt náluk megszokott biztos nyugalommal hártják el a támadásokat. Számító hidegséggel engedik be lőtávolba a partizánokat s mikor azok nem is sejtik, akkor zúdítanak rájuk pokoli erejű tüzesőt. Megtették már azt is, hogy a partizánok géppisztolyosozatai középett ki- osontak a kis támpontból s egy darabig élvezték, hogy milyen elkese-redetten tüzel az ellenség, majd les-helyükről hirtelen oldalbakapták a támadókat, akik az első kézigráná-

tokra észnélkül menekültek. Hajnalban azután a vérnyomok s az ottfelejtett szorjetsapokák igazolták, hogy nem lőttek rosszul az éjszaka a mi-eink... Meg is érdemli Balozsán tize-des azt a csillogó kitüntetést, amire felterjesztette S. L. őrnagy úr.

Ronda vidék ez, mormogom magamban, amikor végre megszűnt fönt a lövöldözés. Es vitrasztás közben végigtartottam az a sok esemény, amiben kintléltünk óta része volt a váradi gyalogzászlóaljnak. Az első vonatrobbantások járőrüzések, kemény portyák, kisebb-nagyobb vállalkozások. Milyen büszkén hozták be az első aknát, amit a miénk szedtek föl. Azóta tucatszámra szerelték már fiaink a veszedelmes aknákat s akadályozták meg a robbantásokat. Follobog előttem a fölégetett partizántáborok egetfestő lángja — s mint leg-főbb, legfrissebb emlék ismét eszembejött kedves kis doktorunknak Tánecz Béla orvoszászlósnak hősi-hála. Sebesültekhez hívták föl északra s világos nappal akkor támadta meg egy alattomos banda, amikor vöröskeresztes gépkocsijával már víz-szatórében volt. A gépkocsi védelmé-re kirendelt biztosító Tánecz Béla dr. parancsnoksága alatt a tülerővel szemben is felvette a nehézfegyver-ekkel rommálított gépkocsi mellett. Mire azonban a segítség megérkezett véreztet velc a banditák orvul kilőtt golyója... Tánecz Béla dr., a kolozsvári klinika egykori orvosa csapatiszthez méltóan viselkedett és halt meg. Két hete kísértük büszke szomorúsággal utolsó útjára...

És most, most is azért állunk itt lesben, mert érte is megakarunk jizetni... Virrad. Sötét fellegek takarják el

TE IS ADD ODA RONGYÁIDAT

MERT EZ HAZAFIAS KOTELESSÉG

HIVATALOS ÁRON ÁTVESZTI

RACZ PÉTER PÁL

KÖZPONTI RAKTÁR: MUSSOLINI-TÉR 28.

IRODA: RIMACÓCZY-U. S. TEL.: 32-90.

a holdat s nemsokára szapora cseppekben veri a nyakunkbakerített sá torlapot az őszi eső. Azunk, látunk, ide-oda topogunk fáradtságtól zsib-badt lábbal a lucskos fűben. A közeli erdei faluban versenyt kukorékol-nak a kakasok...

Iván, a szlovák ajku legényem ha-ragosan két föl leshelyéről:

Nem jönnek ezek mána, zász-lós úr.

Nem baj, — szól Kisalföldi sza-kaszvezető — majd jönnek holnap vagy holnapután. Egyszer azonban mégis csak elkapjuk őket, de ak-kor...

Öt óra! Bevonulni! Tovább adni!

Zsebembe nyúlok s előkotorok egy átázott cigarettát...

Kikötőváros lesz Miskolc?

A Sajó hajózhatóvátételével nagyarányú tervek kerülnek megvalósításra. Szabadkikötő létesül részvényiársasági formában

Miként az ismeretes, a földművelés-ügyi minisztérium kezdeményezésére és elhatározására megindult a Sajó hajó-zhatóvátétele. A nagy költséget igénylő munka során a földművelésügyi minisz-terium elgondolása alapján, igen nagy-horderejű tervek kivitelezése lépett elő-térbe. Ugyanis arról van szó, hogy amint a Sajó hajózhatóvá válik, Miskolc kikötővárossá történő kiépítését meg-kezdik. Ebben az irányban megindulnak az érdekeltek bevonásával az előkészítő tárgyalások. A földművelésügyi minisz-terium terve az, hogy Miskolcon a Sajó-parton levő városi vágóhid és jéggyár közvetlen közelében megépíti a kikötőt, melyben a budapesti Nemzeti és szabad-kikötő mintájára különböző és pedig: mezőgazdasági termények, szén, olaj, fa, kő és egyéb darabárak részére tárházat épít. Ezeket az érdeklődőknek a kikötő vezetősége érkezteti. A létesítendő Sajó-kikötő a MÁV-Gömöri pályaudvarral lenne iparvágánnyal össze kötve, ehhez a pályaudvarhoz egyébként ez-idezerint is vezet a vágóhídtól kiindul-

va egy iparvágány.

A nagyhorderejű és Miskolc város jövő fejlődésének szempontjából ma még eléggé fel nem becülhető előnyököt je-lentő tervek előzetes megbeszélésére Miskolc város polgármesterénél a föld-művelésügyi minisztérium kiküldöttének részvételével és az érdekeltek bevoná-sával szeptember 30-án értekezlet volt. Mindenesetre abban az irányban már megtörtént a döntés, hogy a miskolci kikötővállalkozást részvényiársasági for-mában fogják megalakítani.

Miskolci információink szerint a ter-vezett szabadkikötő, minthogy Borsod megyében nagyszámú ipartelep működik nemcsak ezek fejlődését teszi majd le-hetővé, hanem újabb ipartelepek léte-sítését fogja elősegíteni. Hogy pedig mi-lyen nagyfontosságú és forgalmas lesz az új kikötő, megemlítjük, hogy úgy a borsodi igen gazdag szénmedence szene, valamint a Bükk hegység közel 150.000 hold erdőterületének kitűnő minőségű fája, a hegységek gazdag mészkőelőfor-dulása, a diósgyőri és ózdi vasmű ter-mékei, közvetlen víziúttal nyernének a Tiszán át Európa vízrendszerébe, emel-lett az Alföld terményei is olcsó vízi-szállítás előnyeikhez jutnának észak felé.

A miskolci új szabadkikötő megépíté-sével az amugy is nagyforgalmu város gazdasági élete nagyot lendülne. Ez a lehetőség természetesen kiterjedne a miskolci pénzüzetekre is, amelyek ki-vétel nélkül mind a fővárosi bankok és takarékpénztárak érdekeltségei. Azáltal

ugyanis, hogy érdekeltségük révén a Magyar Általános Hitelbankot, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankot, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületet és a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bankot közvetve érinti az új gigantikus méretű terv, lényegesen meg fogja könnyíteni a miskolci szabadkikötő fel-építését.

Kávéház-konjunktúra előtt?

A fővárosi kávéházak piacán az utolsó időben élénk mozgás volt ta-paszalható. Egymásután — ahogy ar-ról hírt is adtunk — több kávéház ese-rélt gazdát, egyik citybeli nagykávéház vételára 100.000 pengő volt, egy másik kávéházat pedig a köruton tu 50.000 pengőért veti át a tulajdonos. A jelek arra mutatnak, hogy kávéházi kon-junktúrával számolnak.

A fővárosban lévő mintegy 150 kavé-háznak állagosan napi 60—70 ezer lá-togatója van. Szombat-vasárnap eléri a vendégek száma a 100.000-et is. A mostani korlátolt tejforgalom mellett mintegy 12.000—15.000 kávét adnak el, viszont 35—40 ezer üveg sör, és egyéb italt, azonkívül erősen megnőtt a ki-sebb éteifogyasztások száma. Nagyon sok kávéház főz rendszeresen ebédet és vacsorát és körülbelül napi 2000 ebédet, 3500—4000 vacsorát adnak ki.

„Budapesti Nagykávéház” forgalmát tehát ma olyan biztatonak tartják, hogy a vállalkozás ismét szívesen for-dul a kávéházi üzletek felé.

HORNVÁNSZKY és REDL Magyar Mezőgazdák Szövetkezete főbizománya

Nagyvárad, Mussolini-tér 16. Telefon: 10-50.

Gazdák figyelmébe!

Gabonát, hüvelyeseket, magvakat, olajos magvakat

mint kijelölt kereskedők vásárolunk. Magunk és bizományaik után készséggel állunk gazdátársaink rendelkezésére és legelőnyösebb ár-vételt és lebonyolítást biztosítunk. **Vitéz Hornvánszky Pál**

Nagyvárad 1849 október 6-án

Történelmi részlet a városképéről és hangulatáról
abból az időből, amikor Görgey Artur fogoly volt
a Zöldfa-utcában

Nagyvárad október 6-iki kegyeletos megemlékezései során Hlatky Endre dr. városi főispán emelkedett hangú történelmi visszapillantással áldozott az Aradi Tizenhárom emlékének. Maga a beszéd már azért is a szenzáció erejével hatott, mert a szülővárosáért rajongó főispán a történelembűvár biztonságával olyan városi eseményeket tárt fel e komor napokból hallgatósága elé, amiket alig tudott valaki eddig. Eppen azért örömmel adjuk át a nagyobb nyilvánosságának az illusztris előadó város- és hangulat-rajzát azzal, hogy folytatásban közöljük a beszédnek Váradra vonatkozó részét.

... És most idézzük elénk a 93 évvel ezelőtti Nagyváradot.

Lebbenjen fel a multra boruló sűrű fátyol egy kisése és vessünk pillantást, milyen volt városunk, mi volt az időben az élet itten és október 6-án mit jelentett Váradnak?

Milyen volt Várad? Bihar vármegyének és püspökségének székhelye, helyőrség otthona, de mégis kicsi város a mához hasonlítva. Vasutja még nem volt, postakocsin, batárokon, szekereken járták a köves utakat. A város területe sokkal kisebb volt. Utcái nem nyultak be a hegyi völgyekbe, nem volt a székesegyházon túl semmi, nem volt meg a pályaudvar és ennek helyén és a környékén ház csak egy állt, a ma szürke színben álló emeletes MÁV. házak mögött szerénykedő, de szép formájú barokk Kúria, a mai forgalmifőnökség szomszédságában. Nem állt a múzeum, nem is volt Múzeum-utca, nem volt még közkert a Schlauch-park. Nem volt egy vashidunk sem. A barátok régi temploma még állt, ma csak kicsi része kepezi az új plébániatemplom alkatelemeit. Nem állt a pénzügyigazgatóság, a Szaniszló-utca sarkán volt az „Apollo” csapszék földszintje nagy épülete, amiről a Szaniszló utcát Apollo utcának hívták. Ennek maig is vannak tanúi. A törvényszék helyén kedves kis magánpalota: gróf Frimant újjalotai birtokosnak, Antrodocco hercegének háza, szemben a mai megyeházzal.

A Nagy Sándor Józsefről, október 6-án egyik aradi vértanújáról, Várad szülőteréről elnevezett utca neve ma még Telen-utca. A Park-szálló háza még a Fekete és Bethlen grófi családoké. Még emlékeznek Teleki Sámuel grófra, aki Erdély kancellárja és Bihar főispánja vala. Itt élt sokat, itt is halt meg. Végrendelete itt e házban kelt és ebben itt alapította meg a világhírű marosvásárhelyi Teleki könyvtárt.

Meg volt már az Orsolyák háza és temploma is, amint hogy megvolt az irgalmasoké és a premonstrátiéknak előbb páloerendi temploma is. A fő utca ezük torkolattal fordult ki a kis hid felé, amihez szinte nehezen lehetett eljutni, mert a mai Bémer-téren még házak állanak, rendetlenül, sőt a mai tér közepén is háztömb volt. A Szent János-utca régi nevén Pokol utca, akkor is a mai görbe ívben ment, hiszen e görbeség — éppen úgy, mint a mai Sztaroveszky, régi Ország-utca görbesége — a régi Olasz névű város tojás-

alaku körületének vonalából állt elő és maradt meg.

A Körös teljesen szabályozatlan folyó. Szeszélyes, veszélyes, de mindig megkapóan kedves. A kis hidon át a kispiac vár reánk, a három templommal és az ugynevezett Kovács-házzal a mai Pável-utcánál, de akkor ezt még nem rontoták el üzletek és felírataik. A tér akkor piac célját szolgálja, rossz kövezettel, disztelen ürességgel, amit nem javít a Szent László szobor.

A városháza helyén még az az épület áll, ami egykor és addig püspöki palota volt, míg a mai palota el nem készült. Akkor már iskolának használták, a jogászok is ott tanultak. A „Fekete Sas” palota helyén egemeletes ugyanígy nevezett szálloda állt, ezt még mi is láttuk ifjúságunk kezdetén. Nevezetesen ház volt, hiszen itt voltak az első komoly színházi előadások, amelyekben

például egy Prielle Cornélia is szerepelt. Az újjvárosi város is sokkal kisebb volt még akkor és emeletes házak alig akadtak rajta. Hadapródiakola, Rulikoveszky-uti házak, laktanyák helyén sehol semmi, a Vitéz-utca vonalán túl sincs lakóház, se kaszárnya.

A Nagy Piac is városvég, Déli szélén össze-viseza, hol itt, hol ott, folyik a fürdők felől melegen érkező s ma már boltzatban folyó Pece. A váron kívül eső városrész is még külön község, mert akkor Velence sem volt a mai városba kapcsolva.

Csatornázás gondolatban sincs. Vezetékek helyett minden házban ott a jóvizű kút. Utcái világításunk kezdetleges, a köztisztaság is az. Milyen is lehetne?

És ebben a kis vidéki városban akkor is Várad volt Várad. Olyasféle, mint most. Istenünkhöz különféle nyelven imádkozó népek akták, de a városi magyar élet volt benne. Serény, fejlődni akaró iparos, kereskedő polgársága, itt-ott nagyobbacska iparüzemei is azt a hasonlatot adják Koseuth szájába, hogy Várad a magyar Birmingham, a nagy angol ipari központ. Várad akkor is mindenféle iránt érdeklődött, tudomány, színiélet, művészet nem volt itt árva 1848—49 előtt sem.

Halló! Halló!

A Magy. Kir. osztálysorsjegyek huzása október 16-án kezdődik. Vegye meg vagy váltsa ki szerencsés számu sorsjegyet

Vekerdy Kálmán

Magy. Kir. osztálysorsjegyek fő-
árusítónál, Nagyvárad, Nagy
Sándor-u. 11. Telefon 38-33

Várad akkor Bihar vármegye alá tartozott, nem volt még önálló törvényhatósági város. A közigazgatás élén Hódossy Miklós kormánybiztos állt, aki erélyes ember. Erejét mutatja, hogy 1848-ban Biharra 6400 ujoncot, 1849-ben pedig 1602-t róttak ki. Ebből a két nagy számból összesen 51 hány mutatkozott, Bihariak és váradiak annak ezenkívül szabadsapatokban, más megyék csapataiban is és önkéntes őrhadakban.

Ilyen volt Várad 1849-ben, a szabadságharc vége felé.

E vég akkor kezdődött, amikor nagy orosz seregek vettek erőt a honvédségünkön.

(Folytatjuk.)

Az emberiség jövője gazdasági szempontból...

Béke, termelés, takarékoság — a jövő biztosítéka

Irta: Mayr Aladár

A háború utáni közgazdasági élet, különösen a nemzetek és világok közötti forgalom, mint a kulturális szükségleteinek kielégítési lehetősége tekintetében sokat teremtett fel a semleges és hadat viselő népek elméleti tudósai és gyakorlati közgazdái részéről. Egyaránt érdekli ez a fogyasztókat a megélhetési viszonyok, mint a termelőket az értékesítési lehetőségek kialakulása szempontjából.

Mindenki várja az éltető munka idejének elkövetkezését, ki aggodalommal, ki reménykedéssel, mert érzik, hogy dolgozni fokozott mértékben kell. Még a löszér, ágyú, stb. nagyiparok tökései is érzik már, hogy a konjunkturahullám felívelésének csúcspontjára értek és jön az ismeretlen útu visszakanyarodás. S minden gondjuk, hogy üzemüket a békés munkára zökkenés, illetve nagyobb veszteség nélkül átállíthassák. A közgazdasági életben esetleg beálló munkátlanúság, a felvevő képesség tartós hiánya, vagy a földrészek gazdasági elzárkózottsága, a különféle, de mindenütt használatos termékek kicserélésének, forgalmának tartós hiánya, súlyosbítva a helyi szociális kötelezettségekkel. — éppen a tőke megővése érdekében. — nem kevés gondot okoznak a tőkés pénzembereknek. A tömeges fegyverbeállításra ugyanis a lelkek eldurvulása, a rombolás, a tömeggyilkolások, — még ha a modern technika eszközeivel, nagyfejlettségű repülőgépekről történtek is azok. — nem marad az emberi lelkekben sem nyom nélkül. Az anvagi javak tulajdonosai, főleg a háború megzavargodtak szeretnék, ha simán beülhetnének a békés gazdasági és társadalmi viszonyok környelmébe: a nemzetközi forgalom jövedelmező hullámaiban folytathatnák a vagyonuk s hatalmuk gyarapítását. A hullámok sodró árával is számol-

niok kell, mert ismeretlen erőket nem lehet mindig idejében lefékezni. Mindenki tisztában van avval, hogy sok munka kell az elpusztított, közérdekű épületek, építmények újra létesítéséhez, S hogy az elsüllyesztett, megsemmisített javak pótlása sok időt és tőkét vesz igénybe. A szociális szempontok nem nélkülözhetők, sőt fokozott mértékben kell segíteni a munkásságot, hogy mindenkinek legyen állandó lakása, háza s előre gondolva takarékoskodva irányítsa háztartását, az ő gazdaságát. Mindez együttvéve nehéz kérdés, mert a kulturális fejlődés kiszélesedése az igények általános növekedésével jár. Tőkeképződés nélkül nem lehet tartós fellendülés. A tőke pedig csak akkor egészséges, ha munka és takarékoság fejleszti a természeti adottságokból.

A jövő kialakulása tekintetében meggyezők a komoly vélemények arra nézve, hogy a munkateljesítményeket fokozni kell, egyelőre. Újabb gépeket kell szerkeszteni és gyártani, hogy az emberiséget segítsék a romok eltakarításában s lépésről-lépésre — a szükségletek fontosságának sorrendjében — pótolják, amit fekevesztett elmével, indulattal elpusztítottak. De nem kevésbé fontos a lelkek gyógyítása, az elmék megnyugtatósa. Párhuzamosan kell vezetni e két fontos úton az emberiséget, a kibékülést minden vonalon szorgalmazni kell, hogy a nemzetek, világrészek közötti forszalom növekedésével a jólét általánosan mielőbb elkövetkezzék. Beesületes és megfontolt, józan irányítás nélkül el sem lehet képzelni a jövő békés kialakulását. Liberális szabadság, mely egyéni önző érdekekből konjunktura hullámoknak a lehetősége s ezek révén a gyöngébbeknek kihasználására módot ad. — helyet kell hogy adjon a népek, osztályok, emberek közös érdekeit szemelőtti tartó irányított ter-

melésnek és értékesítésnek, kereskedelemnek. Irányítás. Nemzetek, világrészek legjobbjainak közösen megállapított rendszer, munkaprogram szerinti irányítása a termelésnek, a fogyasztásnak, tartalékolásnak és átengedésnek, forgalomnak, a kölcsönös megsegítésnek.

Ma még gyilkolnak a kezek, de békét sóvárogunk a lelkek! Egy negyed századdal előbb rossz békét diktáltak, de éppen a kevélyek alázatát meg leghamarabb. Az eljövendő háboru magvát magában hordó béke nem volt jó üzlet, — ez kétségtelen. Az új békét ne politikusok, hanem orvosok, közgazdászok, mérnökök irányítsák. — a lelkek és idegek orvosai, a munka és a tőke közgazdászai, a természetadta lehetőségeket az emberiség javára felhasználni tudó mérnökök. Mindnyájan vesseköljünk, szálljon lelkiünk, környegésünk a mindenek felett álló Istenhez, hogy a tartós béke elkövetkezzék.

Öt év után derült ki, hogyan megölte az apját

Szeged. (MTI.) Az 1939 őszén a szegedi tanyavilágban levő egyik erdőben holtan találták Lasancz Antal 71 éves gazdálkodót, aki halotti torról tartott hazafelé. A gyilkossággal fiát, Lasancz Mihály földmivest gyanúsították, de a törvényszék akkor felmentette, mert tagadásával szemben nem volt megnyugtató bizonyíték. Most csaknem 5 évvel később tisztázódott a gyilkosság ügye. Lasancz Mihály beismerte, hogy valóban ő gyilkolta meg apját, akivel állandóan haragos viszonyban élt. Ezek után az ügy másodsor is a szegedi törvényszék elé került.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

JAPAN VERSEK.

FÉRJEMHEZ

*Az élet nehéz útját
 együtt járjuk,
 az örököshenés eljöttét
 kéz a kézben várjuk.
 Egy az örömnünk és
 egy a gondunk...
 Könnyen teherjük, hiszen
 két testben egy lelket hordunk.*

*A hangvilla két ága mi vagyunk
 Te meg én.
 Ha az egyik ágat megütik,
 a másik fájón felsikít.*

*A vízözön...
 én elöttem kevesebb,
 mint a Te szemedben
 egy csepp könny.*

PAPP IMRENÉ.

Biztonságba helyezte lakását? Ez nem elég, mert a betöréses-lopás ellen csak a biztosítás nyújt védelmet! Keresse fel az **Első Magyar Általános Biztosító Társaság** helybéli: Szent László tér 2. sz. alatti főügynökségét, mérés-kelt díj ellenében megkapja kotványt, amelynek alapján esetleges kára megérül.

Ülést tartott a katolikus iskolai főhatóság. A Magyar Kurír jelenti: A katolikus iskolai főhatóság Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás elnökletével ülést tartott.

Vasárnap a tizorai szentmise után, a Credo-egyesület gyűlést tart az olasz római katolikus fiúiskolában.

TARKA LEÁNYNAP. Október 17-én, vasárnap délelőtt 9-től 1-ig és délután fél 4-től fél 7-ig tanulmányi nap lesz a Szociális Testvérek Pray György-u. 5. sz. alatti otthonában Nagyvárad katolikus leányai részére, kik legalább 4 középiskolai végzettséggel bírnak. Előadók: P. Röss Bertalan, Horváth Ilona, Cséhszaly Gabriella és még mások. Aki vágyik egy tartalmas és szórakoztató, vidám vasárnapra, el ne maradjon a tarka leánynapról!

16-os számú bajtársi parancs! Október hó 17-én vasárnap 11 órakor Szatmárnémetiben Hősiemlékmű leleplezésére átmegy Szövetségünk. Az ünnepség kapcsán első ízben van módunk a honvédelmi miniszter ur előtt tömegesen megjelenni és bebizonyítani azt, miszerint szövetségünk létezik, dolgozik és tagjai fegyverrel sorokban tömörül a tűzharcos zászló alá. Azonban ezért tünköt és megbecsülésünket kifejezésre öhajtjuk juttatni országos elölök urunk iránt is. Felkérem a bajtársakat, hogy minél nagyobb számban jelentkezzenek Szatmárnémetiben való átutazásra. Az utazás ingyenes és 13 óra 30-kor közbéd egy tál étel a Panlioniában. Öltözet: formaruha és sapka a civilruhás bajtársak, magyar vagy sötét ünnepi, vagy sötét utcai ruhában, kitüntetés viselendő. Indulás 17-én reggel 3 óra 45-kor, indulás vissza délután 6 óra 10-kor Vezetőlistázt.

Családi öröm Soltész Kálmánéknál. Nagyvárad, október 9. Orvendetés családi esemény történt október 7-én Soltész Kálmán vármegyei árvaszéki h. elnökéknél, Soltészné Szatmáry Erzsébetnek kisfia született. A házaspárt ismerősei elhalmozták jókívánságokkal.

PÁLYÁZAT LEVENTE IRODAVEZETŐI ÁLLÁSRA. Nagyvárad város Levente Egyesülete pályázatot hirdet irodavezetői állásra. Elfoglaltság napi 6-7 óra. Irodai gyakorlattal és gépírásstudással bírók előnyben. Jelentkezés esténként a Levente Otthonban a Levente Egyesület irodájában 5-7-ig.

A NAGYVÁRADI MAGYAR DALKÖR ez úton is értesíti tagjait, hogy az egyesület a próbákat csütörtök helyett a hétfői napon este fél 8 órakor tartja a Magyar Házban. (Sal Ferenc utca 9.) Uj tagok felvétele ugyanakkor és ugyanott.

Tanári kinevezések. A MTI jelenti: A vallás- és közoktatásügyi miniszter Mihályi Bálint és Jászapáti Károly nagyváradai állami gimnáziumi helyettes tanárokat az állami gimnáziumi tanárok létszámában rendes tanárokká kinevezte.

Mi van a Hivatalos Lapban? A Budapesti Közlöny legújabb, október 8-iki 226. szám tartalmazza a honvédelmi miniszter rendeletét a határsávbán fogadó (szálloda, penzió) ipar gyakorlására új engedély adásához és új juttatási jog engedélyezéséhez honvédelmi szempontból szükséges hozzájárulás felől határozni hivatott katonai hatóság kijelölése és eljárása, a pénzügyminiszterium rendeletét a Németországban dolgozó ipari munkások által kitöltendő kérdőívek helyettesítő igazolásának illetékméntsége és a VKM rendeletét az egyetemi és főiskolai egyesületek alapszabályainak jóváhagyása és működésének ellenőrzése tárgyában.

BUTORT színeset MEZEI-TŐL
 Háló, kombinált és előszobák.
 Szabadság-utca 12. (Szacsavay-utca 48.)
 Konyha újdonságok

Továbbképző tanfolyamot rendeznek az Állatkereskedők részére. Az Országos Állatkereskedelmi Egyesület vezetősége elhatározta, hogy tagjai részére továbbképző tanfolyamokat rendez. A tanfolyamon résztvevő állatkereskedők elméleti és gyakorlati oktatásban fognak részesülni. A tanfolyamokat decentralizálva az egyes kamarai székhelyen rendezik, hogy a vidéki kereskedőket sem időbelileg, sem anyagiilag ne terheljék. (Magy. Tud.)

A híres párizsi múltú zseniális divattervező „Lauer”, a divat új irányát rendkívül elegáns vonalvezetéssel adja meg. A ruhák alapját divatos vonalú fűző képezi, mely

Kováts Sándorné-nál
 rendelhető valódi anyagból. Szt. Gellért-utca 10. Repülő hídon át.

Békés utasokkal telt kompot súlyosítottak el az amerikaiak. Tokióból jelenti: (MTI) A NTI jelenti: A vasútiügyi miniszterium jelentése szerint a koreai Fusan és Simanoseki között közlekedő kompot egy ellenséges buvárhajó elsúlyosította. A rossz időjárás miatt a 616 utas közül csak 511 személyt lehetett megmenteni.

Orvosi hír. Dr. Halász Béla id. gyógyász szakorvos hazaérkezett, rendelését Rimanóczy-u. 7. alatt, újból megkezdte.

Rendelet a termelők kenyérgabona beszolgáltatásáról. A MTI jelenti: A hivatalos lap szombati száma közli a közellátási miniszter rendeletét a mezőgazdasági termelők 1944-45. évi kenyérgabona beszolgáltatásáról.

Zenei és irodalmi pályázat. Országos zenei és irodalmi pályázatot hirdetnek: 1. magyar nótára, mű- és táncdalra (szöveggel, vagy anélkül), 2. magyar nóta-szövegre, mű- és táncdalszövegre, 3. versekre. A pályázat titkos. A magas díjak odaitéléséről pártatlan, szak tekintélyekből álló bírálóbizottság gondosodik. Részletes felvilágosítást küld levelezőlap érdeklődésre Allegro Kiadóvállalat és hangversenyiroda Budapest, 7. postahivatal, 31. postafiók.

Vasárnap d. e. 10 órakor a Hegyi Kulturházban szentmise lesz.

SVÉD TALÁLMÁNY RÉGI GUMIABRONCSOK FELHASZNÁLÁSÁRA. Stockholm. (MTI.) A NTI jelenti: Hivatalos bizottságok előtt bemutatott a legújabb svéd találmányt, amely lehetővé teszi a tehergépkocsik régi gumiabroncsainak felhasználását.

Erdélyi fiatalok vezetői az Erdélyi Fiatalok vitanestjén. Kedden, október 12-én este 7 órai kezdettel a Magyar Házban rendezik újból vitanestjét. A keddi vitanestnek nagy jelentősége lesz, mert a gyűlésre Kolozsvárról városunkba érkeznek az erdélyi fiatalok vezetői és ők is felszólalnak. — Együttel jelezzük azt is, hogy tárgyalások folynak aziránt, hogy Nagyváradon rendezzék meg az erdélyi fiatalok nagy találkozóját. Ez a kérdés is szóba kerül a keddi gyűlésen. — A rendes tagokon kívül az Erdélyi Fiatalok Köre szívesen látja vendégül Nagyvárad keresztény fiatalágát.

Angol-amerikai összeütközés egy angol városban. Genfből jelenti: (MTI) A Német TI jelenti: Londonból jelenti, hogy a Daily Herald szerint Cornwall grófság egyik városában lövöldözés volt angol és amerikai katonák közöttük színesek között. A lövöldözésnek több könnyebb és súlyosabb sebesültje van. A lövöldözés után 21 katonát letartóztattak.

Londonba érkezett Sforza gróf. Lisszabonból jelenti: (MTI) Londonból jelenti, hogy Sforza Olaszország egykori külügyminisztere, a Szabad-Olaszország mozgalom külföldi irányítója az Egyesült Államokból pénteken Londonba érkezett. Churchill és a szövetséges kormányok más vezetőivel fog tárgyalni. Pénteken délután Eden külügyminisztert látogatta meg.

A kultuszminiszter megfesteti Boris király arcképét. A MTI jelenti: A magyar-bolgár évszázados barátság továbbbepítése céljából a kultuszminiszter megfesteti az elhunyt Boris bolgár király arcképét.

NYILTTÉR

Értesítem m. t. hirdető üzletfeleimet, hogy irodámat **Mocsáry irógépüzletbe**, Rákóczi-ut 2., Bazárépület. (Hitelbank mellett) helyeztem át. Telefon: 11-28. **Rudolf Mossé Hirdetőiroda.** Dr. Kerestésiné, Vajna Olga.

Hamerli kesztyűgyár

keres nagyvárad
 tióközletébe egy
intelligens üzletvezetőt
 azonnali belépésre. Szakértők
 előnyben. Jelentkezés HAMERLI
 kesztyűüzlet fél 3-tól fél 6-ig, vagy
 vasárnap Park Hotel, Hamerliné.

Öt évre adták bérbe a pécsi Nemzeti Színházat

A Magyar Tudósító jelenti: Pécs város közgyűlése döntött a városi Nemzeti Színház sorsáról. Öt évre bérbeadta dr. Székely Györgynek, ebből az első év próbaidő. A közgyűlésen együttes bejelentették, hogy a kultuszminiszter engedélyt adott dr. Németh Antának, a budapesti Nemzeti Színház igazgatójának, hogy a pécsi színház művészeti igazgatását elvállalja. Ezenkívül kilátásba helyezte a miniszter, hogy a pécsi színházat díszletek és kosztümök kölcsönzésével támogatja és vendégszerzéseket is engedélyez a Nemzeti Színház részéről. Dr. Székely György színházgató kísérletképpen 75.000 pengő forgótőkét kap a városától. A színház tiszta jövedelme a várost illeti meg, Székely György dr. igazgató csak havi fizetést kap.

Eladó

Horthy Miklós-ut mellékutcájában 4 szobás elfoglalható lakással és 1 szobás modern, masszív ház, alatta szuterin. Értekezni **PRAGER.** Teleki utca 38.

MAGYAR FILMBEMUTATÓ SIKE. RE LISSZABONBAN. Lisszabon. (MTI.) Lisszabon mellett, Esteril fürdőhely kaszinójában előkelő portugál és nemzetközi közönség jelenlétében bemutatott a *Repülőköntös* című magyar filmet, amely egyes részleteivel több ízben kirobbanó tetszést aratott. A portugál lapok nagy teret szentelnek **Rökk Marika** lisszaboni szereplésének, aki a filmkiállításra érkezett Portugáliába, mint a német filmgyártás csillaga. A portugál lapok valamennyien megállapítják, hogy **Rökk Marika** magyar.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

TÖBBEKNEK. Az Estilap keddi számában megjelent cikke szándékosan nem válaszoltunk. Most sem akarunk vele foglalkozni, csak azért tesszük szövé, mert többen fordultak felháborással hozzánk a jelzett cikk dobverése miatt. Igazuk van azoknak, akik azt mondják, hogy ilyeneket a régi világban csak az egyház ellenségei teregettek ki. Keresztény és vallásával valamit törődő ember ennyire mégsem ragadhatja el magát. Nagyon sajnáljuk, hogy abban a lapban jelent meg ez a cikk, amelynek tulajdonosa és teljes szerkesztője Nagyvárad keresztény társadalmát képviseli az ország színe előtt. Eppen ezért teljesen jogosnak tartjuk a keresztény és elsősorban a katolikus társadalom felháborodását. Ami pedig az Erdélyi Néplap betiltását illeti, abban is igazat adunk több barátunknak, hogy legjobban lesz ha az Estilap nem fessegeti.

Elrendelték a kisajátítási eljárást a repülőtér részére szükséges ingatlanok ügyében

M. kir. honvédelmi miniszteri ur 152.403-eln. 30-1943. számú rendeletével a nagyváradai repülőtér részére szükséges ingatlanok megszerzése céljából a nagyváradai 3174, 9876-9943, 9962-9972, 1001-10041, 10043-10047, 10054-10058, 10623-10640. számú tkvi betétben foglalt, 4655-1-17, 4656, 4657-2-17, 4658, 4659-1-22, 4661, 4662-1-14, 4663, 4664-1-11, 4674-2-22, 4675, 4676, 4677-1-20, 4678, 4679-1-13, 4680, 4681-3, 4682, 4700, 8597-2-19, 8598, 8599, 4681-1-2. lusz. számok alatt felvett, Soos László és neje Törör Borbála, Sipos József, Lakatos László, Zsiros József, Negru György, Szaharás György, Morok Traján, Morok János, Molnár Sándor, Molnár Albert, Bondár Demeter, Márton Péter, Kelényi Sándor, Anka Tivadar, Igna Tivadar, Nagyvárad thj. város, Halmacsán Lázár, Bara Lőrinc, özv. Budai Mihályné, Drágos Rebeka, Vass György, Kondor Imréné, Takács Erzsébet, Molnár István és neje Vári Julianna, Porumb János, Jonucz Demeter és neje Lázár Mária, Sonea Lőrinc és neje Burlea Virág, Dekker Márk, id. Tier József, Bozák János, Sautner István, Molnár György, Uhelcszky Jánosné, Draczkó Margit, ifj. Reteg Ignác, ifj. Jank Ferenc, Budeu Mihályné, Drágos Rebeka, Zsü Sándor és neje Román Hona, Koszta Lázár, Orosz János és neje Ilisie Virág, Vass Sándor, özv. Vasady Sándorné, Kanalas Gyula, Molnár Sándor, Benze Péter és neje Gib Mária, Gitye Demeter, Veres Péter, Horváth József és neje Göndör Mária, id. Tóth Imre, Roble Demeter, Pakker József, Nagy József, Kiss Sándor és neje, Dehreczeni Rozália, Szutor István és neje Kállay Margit, Uhelcszky János és neje Draczkó Margit, Osváth József, Bungán János, Karcis György, Mihucz Sándor, Popa Traján, Popa Ilia, Drágos Péterné, Budai Anna, Drosz György, Bartha József, Novák Flórián, Porumb Péter, nős Danesa Mária, Porumb Péter és neje, Danesa Mária, Laskai József, Csora Flórián, Straja János, Kiss Jana Ferenc, Gávrus György, Oláh Demeter, Gulyás Demeter, Judán János, Ujvárosi György, Orosz György, Orosz Györgyné, Imát Katalin, Szilágyi János, Ignác György, Orosz Péter, id. Faur Mihály, Zöld Márton, Crisan János, Gulyás János, Gulyás János és neje Faur Virág, Faur Mihály, Oláh János, id. Oláh János, Negru Tivadar és neje Bara Mária, özv. Zengyó Tivadarné, Butka Anna, Bungán Gyula Lajos és Virág, özv. Bakk Jánosné Papp Julianna, Jován János, Pajzs József és neje Huvze Julianna, Csabai Lajos, Brindás Tivadarné Mariu Julianna, Brindás József és neje Koczropari Anna, Brindás Tivadar, Kriszta Fülöp, Mutz Lajos, Szutor István és neje Kállay Margit, Brindás József és neje Koczropari Anna, Molnár János és neje Dehreczeni Margit, Telekkönyvi tulajdonát képező ingatlanoknak megszerzésére a m. kir. Honvédelmi Miniszter Ur 152.403-eln. 30-1943. számú rendeletével az 1939. évi II. tc. 105. paragrafusának 6. bekezdése alapján a m. kir. kincstár részére a kisajátítási jogot engedélyezte és az 1881: XLI. tc. 32. paragrafusában foglalt feltételek egyikének vagy másának esetére a kisajátítási eljárást elrendelte.

Nagyvárad thj. város közigazgatási

bizottságának kisajátítási albizottsága az 1929. évi XXX. tc. 38. paragrafusa, illetőleg a 7890-1939. M. E. számú rendelet 5. paragrafusa értelmében az 1881: XLI. tc. 38. paragrafusában körvonalazott tárgyalás és barátságos egyezség megkísérlése céljából dr. Soós István polgármestert, vagy helyettesét, dr. Thury László t. főügyészt, vagy helyettesét, Csécsi Nagy László műszaki tanácsost a m. kir. államépítészeti hivatal főnökét vagy helyettesét kiküldte a bizottság jegyzőjével dr. Kóvári József fogalmazót kijelölve. A tárgyalás határnapjait 1943. évi október hó 25. 26. 27. 28. 29. 30. november hó 1. 2. 3. 4. napjainak mindenkor délelőtt 9 óráját

kitűzte, helyeül pedig a városháza tanácstermét kijelölve.
A kisajátítási ingatlanról vonatkozó tervrajz és összeírás az 1943. évi október hó 5. napjától 19 napjáig terjedő 15 nap alatt Nagyvárad város gazdasági ügyosztályánál (városháza II. em. 23.) közszemlére van kitéve.
Erről: az érdeketeket azon figyelemzeteléssel értesítem, hogy a tárgyaláson jogában áll minden érdekeltnek a kisajátítási terv ellen felszólalni és kifogásait jegyzőkönyvbe venni.
Kérlek az emulasztás azzal a jurt következménnyel jár, hogy a kisajátítási terv végleg megállapítottnak és a nem nyilatkozó által elfogadottnak tekintetik. A bizottság a kisajátítási terv felet akkor is érőben fog határozni, ha az érdekelték közül senki sem jelenik meg. A megjelenés elmulasztása miatt igazolásnak helye nincsen.
Nagyvárad, 1943. október 4.
Dr Soós István s. k.

Hétfőn és szerdán lehet átvenni a lábbeli-utalványokat

Értesítem a város közönségét, hogy a folyó évi szeptember hó 1-től 30-ig beadott lábbeli igénylőlapokat a közellátási bizottság elbírálta. Az elbírált igénylőlapokat a a jóváhagyott igénylőlapokra kiadandó utalványokat folyó hó 11-től hétfőtől folyó hó 27-én szerdán déli 1 óráig minden hétfőn, kedden és szerdán délelőtti 8-tól 1-ig adja ki a Közellemezési Hivatal a 9. számú helyiségben.
Felhívom az érdeketeket, hogy mindenki hozza magával személyazonosságának igazolására alkalmas

iratait és amennyiben más megbízásából jár el, úgy saját személyazonosságának igazolása mellett köteles megbízottja által szabályszerűen két tanuval láttamozott meghatalmazást felmutatni az átvétel alkalmával.
Egyben értesítem az érdeketeket, hogy folyó hó 27-c után igénylőlapokat nem ad ki a Közellemezési Hivatal és a ki nem váltás inánt beadott panaszokat nem veszi figyelembe.
Nagyvárad, 1943. október 8.
Dr Soós s. k. polgármester.

Hétfőn és kedden a fehérszínű lapokra adnak ki fát a kereskedők

Értesítem a város közönségét, hogy a fehérszínű tűzifaellenőrzési lapokra a kereskedők az alábbi sorrendben kötelesek 100-100 kg. tűzifát kiszolgáltatni. Ismételtlen hangsúlyozom, hogy mindenki csak a beosztott napon és a beosztott kereskedőtől vegye át a tűzifát. Aki a kijelölt napon nem váltja ki a fát, igényjogsultságát október hónapra elveszti.
Oktober hó 11-én, hétfőn:
6001-6100 Pallós László fatelepén Árpád vezér-út.
6101-6200 Bihar Fatelep. Anyos Pál-utca 5.
6201-6300 Gergely Emil Mátyás király-út 139.
6301-6400 Hajdu Mihály. Árpád vezér-út 86.
6401-6500 Csonka István fakereskedőnél, Váradvelencei állomás.
6501-6600 Tompa Antal fakereskedőnél, Szeptember 6-u.
6601-6700 Dr Grosz Sándor fakereskedőnél Váradvelencei állomás.
6701-6800 Heiler József fatelepén, Ghillányi-út.
6801-6900 Tyuskay István fatele-

pén, Sorompó-u. 14.
6901-7000 vitéz Tarr Sándor fatelepén Szeptember 6-u. 32.
7001-7100 Ludwigh Gyula fatelepén, Vitéz-u. 1.
7101-7200 Lévai Erzsébet fatelepén Váradvelencei állomás.
7201-7300 György Vilmos fatelepén Ghillányi-út 26.
7301-7400 Kun fatelep fatelepén. Árpád vezér-út.
7401-7500 Erdélyi Fa- és Szénkeres. rt. Árpád vezér-út.
7501-7600 Barabás Géza fakereskedőtől a Phöbus vasgyár udvarán.
7601-7650 Vlád Sándor fakereskedőtől Bém-u. 25.
7651-7700 Bugner Jenőné fakereskedőtől Varju-u. 14.
7701-7800 György Vilmos fakereskedőtől Ghillányi-út.
7801-7900 Kovács István fakereskedőtől Szeptember 6-u.
7901-8000 Oláh Kálmán Kolozsvári-u. 5.
8001-8050 Hatvani Sándor fakereskedőtől Kolozsvári-u. 5.
8051-8100 Csikor Sándor fakereskedőtől Várház-u. 43.

8101-8150 Szabó Sára fakereskedőtől Velencei állomás.
8151-8200 özv. Ungvári Gerasyne, Kórház-u. 129.
8201-8250 Zathureczky József Csele patak-u. 5.
8251-8300 vitéz Tarr Sándor Szeptember 6-u. 32.
Oktober hó 12-én, kedden:
8301-8400 Pallós László Árpád vezér-út.
8401-8500 Bihar Fatelep Anyos Pál utca 5.
8501-8600 Gergely Emil Mátyás király-út 139.
8601-8700 Hajdu Mihály Árpád vezér-út 86.
8701-8800 Csonka István Váradvelencei állomás.
8801-8900 Tompa Antal Szeptember 6-u.
8901-9000 Dr Grosz Sándor Váradvelencei állomás.
9001-9200 Heiler József Ghillányi-út.
9201-9400 Tyuskay István Sorompó utca 14.
9401-9600 vitéz Tarr Sándor Szeptember 6-u. 32.
9601-9700 Lévai Erzsébet. Váradvelencei állomás.
9701-9800 Kun fatelep Árpád vezér-út.
9801-9900 Ludwigh Gyula Vitéz-utca 1.
9901-10100 Barabás Géza Phöbus vasgyár udvarán.

A szétosztás további sorrendjét a helyi lapokban fogom folytatólagosan közölni.

Nagyvárad, 1943. okt. 8.

Dr Soós s. k. polgármester.

SZÍNHÁZ

Színházi iroda közleményei
„Tábornokné“ minden este háromnegyed 7 órakor

Szerda estig bezárólag minden este háromnegyed 7 órakor az idény legnagyobb operett-sikere, a „Tábornokné“ kerül színpadra, a bemutató előadás briliáns szereposztásában. Gyönyörű díszletek. Hangulatos muzsika. Szenzációs tuncok. Rengeteg humor és kacagás. Jegyekről ajánlatos előre gondoskodni.

A színház operett-együttese máris megkezdte előkészületeit Jean Gilbert gyönyörű muzsikájú, nagy operettjéből, a „Marinka táncosnő“ből. Szabó Ernő rendezésében, melynek címszerepében Harmath Hilda koloratur primadonna fog bemutatkozni a nagyváradai közönség előtt. A prózai együttes pedig szorgalmasan készül a „Névtelen asszony“ című darab felújítására.

HETI MŰSOR:

Szombaton este háromnegyed 7 órakor: Tábornokné.

Vasárnap délután és este: Tábornokné. (Rendes helyárrakkal.)

Hétfőn este háromnegyed 7 órakor: Tábornokné.

Kedden este háromnegyed 7 órakor: Tábornokné.

Szerdán este háromnegyed 7 órakor: Tábornokné.

Jön! *Latyi-Matyi* (A furszagos cukrászinas) c. nagysikerű gyermekoperett. Szabó Ernővel a főszerepben.

Milyen elveszett és talált tárgyakat jelentettek be a rendőrségen?

(Nagyvárad.) Mint értesülünk, a nagyvárad rendőrkapitányságra bejelentették, hogy a Lechner szörnygyár közelében egy gazdátlan tehenet találtak, amelyet azután a város istállójában helyeztek el. Találtak még a nagypiacon egy szövet pénztárcát 15 pengő tartalommal. Elvesztett a Belvárosi mozgóban 650 kiló lisztről szóló kiutalási szelvény. Az érdekeltek jelentkezzenek a rendőrségen.

Folyóirat-szemle

A Városok Lapja október 1-i számának élén Herczeg Ferencnek ragyogó cikke áll a magyar városokról. Herczeg Ferenc a városok kulturális munkásságának nagy nemzeti jelentőségére mutat rá. Az ünnepi vezércikk után a Városok Lapja ismerteti a Szövetség szeptember hó 20-án tartott választmányi ülésének lefolyását. Ez részletezi a választmányi ülés gazdag tárgysorozatát, amelyből kiemelkedett az alelnök választás. A Szövetség választmányja 1944. december hó végéig a megyei városok sorából Sárkány Gyula dr. ceglédi polgármestert választotta alelnökké. A választmányi ülésen az alelnökség beszámolt a tisztviselői segélyalap első segélynyújtásáról, majd a választmány foglalkozott a városok általános pénzügyi helyzetével és különösen hátségesen a városi tisztviselők előmenetelével és fizetési helyzetével, amely ügyben feliratot is intézett. A népes ülésen egyébként Szendy Károly polgármester elnökölt, míg az alelnökség előterjesztéseit Lukács Ödön ügyvezető elnök adta elő. A választmányi ülés után az u. n. Speyer bizottság ülésezett és kiküldötte a Speyer bizottságba Sárkány Gyula dr. ceglédi polgármestert. A bőveges hivatalos anyag mellett azonban a Városok Lapja más cikkeket is közöl. Kertész János tollából ez alkalommal a mai Sopron és jövőbeni fejlődéséne nyer bemutatást. A Városok Lapja rovatban ismertetésre kerül a belügyminiszternek a rendelethez, amely a Kulturális Egyesületek Országos Szövetségét megbízta a kulturális egyesületek feletti felügyelettel. Ez a rendelkezés a Kulturális Egyesületek Szövetségének egészen új hivatást biztosít és a legnagyobb elismerését jelenti a kormányzat részéről.

Szolgáltatós gyógyszertárak:

IV. CSOPORT:

- Gránátalma gyógyszertár, Rákóczi-u. 27. (Irgalmasrend) 15-25.
- HUNGARIA gyógyszertár, Mussoliniter 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.
- MINERVA gyógyszertár, Szent László tér 5. (Gálósi F.)
- ORANGYAL gyógyszertár, Gróf Tisza-ki Pál-u. 44. (Révész J.)

A gyógyszertárak éjjeli szolgálata szombat reggeltől a következő szombat reggelig tart.

SPORT

Feltámad-e a debreceni ötösfogat?

Perényivel jobbszélen áll ki a NAC a Csepelt verő DVSC ellen

A múltévi különböző kimenetelű NAC-DVSC barátságos mérkőzések alapján nem gondoltuk volna, hogy alig egy év múltával ilyen nagy érdeklődést váltson ki a debreceni csapat szereplése. Hiába, nagyot javított a debreceni vasutasok ázsióján a bajnoksapat legyőzése. Vasárnap hatalmas szurkoló tábor kíséri Váradra a DVSC-t, hogy személyesen biztathassák csapatukat az izgalmasnak ígérkező csatában. Tegnap Váradon járt az egyik szurkoló-vezér helyet biztosítani a kísérőknek s a debreceniek véleményét az alábbiakban változta:

— A nagyváradiak is meg lesznek lepve, mennyit javult a DVSC, mióta Mór János vette át az edzés irányítását. A Csepelt elleni győzelem nem véletlen, hanem a csapat lelkiismeretes előkészítésének köszönhető. A bajnokság nagyban növeli a fiukban az önbizalmat és bár tisztában vannak vele, hogy a NAC együttese milyen erőt képvisel, titkos vágyuk meglepetést csinálni Nagyváradon.

Tegnap délután erőnléti edzést tartott a NAC. Szuhovszky Bertalan testnevelési tanár irányításával. A gyakorlatok befejezése után ezt a felvilágosítást kaptuk tőle:

— Csak Bodola és Ónody hiányzott az edzésről. A szerdai mérkőzésre való tekintettel egyébként az egész heti edzési rend megváltozott, így a pénteki gyakorlatok sorrendjében is változás állt elő. Bemelegítés után labdajáték, majd futás és célgymnasztiiká következett, ezután rajtok, lazító gyakorlatok, végül a csatárok lövőgyakorlatokat végeztek

— A fiukkal való beszélgetésen az az általános vélemény alakult ki — folytatta Szuhovszky Bertalan tanár —, hogy bár a NAC csapata elvitathatatlanul nagyon együtt van, a DVSC-t az eddig elért eredmények alapján, nem lehet könnyen venni és a két pontért nagyon meg kell majd küzdeni.

— A csapat egyébként a következőképpen áll fel:

Vécsei, Mészáros, Ónody, Szegedi, Juhász, Demenyi, Perényi, Barna, Sárvári, Bodola, Tóth III.

Magyar befolyás Bulgária szellemi életének fejlődésére

(STUD.) A XIV. század végén török fennhatóság alá került Bulgária nem csak állami függetlenségét veszítette el, hanem az ötszázados hódoltság idején az annakkoriban olyan magas bolgár nemzeti kulturája is szinte teljesen kivesztet. Csak a bolgár egyház állhatott volna ellen a szellemi pusztulásnak, azonban a török kormány segítségével a bolgár egyházat teljesen a görög pápáság hajtotta uralma alá. Ez a görög klérus ellenszenvvel viseltetett a bolgár nemzeti kultúra iránt, s azt igyekezett kiirtani.

A XVIII. század végén Magyarországnak a török fennhatóság alól való felszabadulása után a magyar szellemi újjáéledés hulláma Bulgáriába is eljutott. Az Erdélyből a XIV. században Bulgáriába költözött esztróviak felkelést indítottak, remélve, hogy Magyarország felszabadítása után a Balkán felezabandítására is sor kerül. A felkelés leverése után a felkelést szervezők és a szabadságharc hősei a megtorlás elől kitérve Erdélybe és a Bánáthba költöztek. Magyarországon már máshol is találtak bolgárokat, akiknek egy része Báthori Zsigmond erdélyi fejedelem idejében költözött Magyarországra, miután levertek a törökök a bolgár felkelést, amelyet Báthori István volt erdélyi fejedelem és később Lengyelország királya Báthori Zsigmond unokaöccsének közvetítésével a Balkánra a török uralom alól való felszabadítása érdekében tervezett. Ezek a bolgárok a magyar szellemi újjászületés hatására megindították a bolgár függetlenségi mozgalmat s elérték azt, hogy a magyarországi görögkeleti templomokat mindentűl bolgár szellemi vezetők alá helyezték, ahol bolgárok laktak. Ez a bolgár szel-

lemi újjáéledés Bulgáriában is éreztette hatását.

A bolgárok Széchenyiye, Paiszi atya az 1762-ben megírt bolgár történelmének megemlékezője, hogy történelmének megírása előtt Magyarországon járt, hogy a bolgárok kéziratban lévő történetét elolvashassa s annak anyagát megírandó történelmében felhasználja. Paiszi atya bolgár története a bolgár nemzeti újjáéledésének elindítója. Ennek hatása alatt főleg Macedon területen a XVIII. század közepén és második felében, megalapítják a bolgár iskolákat, amelyekben kiképződnek a bolgár szabadságharc vezetői, a bolgár szellemi élet megeremítői. Kossuth Lajos a 48-as szabadságharc leverése után bolgár területen tartózkodott, onnan való elköltözése után munkatársai közül sokan Bulgáriában maradtak vissza, ahol a bolgár nemzeti újjáéledés mozgalmának megerősödéséhez nem kis mértékben hozzájárultak.

A 65 év óta független Bulgária megeremítette vallási életének függetlenségét, mely azelőtt teljesen a görög egyház fennhatósága és szellemi élete alatt állott. Politikai téren a nagyhatalmak beavatkozását sikerült az idők folyamán megbénítani és a bolgár politikai függetlenség 1918 után hallatlan nyomások ellenére sem tört meg. Belpolitikailag mindinkább a bolgár nép államalkotó elemei jutottak érvényre, amelyek a turáni elem túlsúlyából adódnak s igyekeznek ellensúlyozni a szláv törekvéseket, amelyek szétaprózódásra vagy pedig a pánszláv tengelybe való beolvadásra törekednek, magukba rejtve az orosz bolsevizmus felé való hajlást.

A török időkben teljesen kivesztett a

bolgár szellemi vezető réteg, de Paiszi atya nemzeti újjászületésének mozgalmától kezdve a bolgár független állami megalakulásán át napjainkig kitermelődött az a szellemi vezető réteg, amely egy középosztály kialakulását irányítva megeremíti az állam társadalmi rétegződését.

A bolgár nép 80%-a mezőgazdasági termeléssel foglalkozik, 10%-a ipari munkás és szellemi vezetőrétegre igen keskeny. Kétségtelen, hogy kivánatos ezek nagyobb mértékben való fejlesztése. A bolgár középosztály nem kaszt rendszerű társadalmi képződés, hanem erős mértékben az iparos és falusi, valamint munkás néprétegből vonja ki az értékeiből szellemi elitgárdát, s így az egészséges újjáéledés lehetőségét hordozza magában.

Tudja-e Ön...

... hogy a villany és a gázvilágítás bevezetése előtt a színházakat fagygyertyákkal világították. Ez a világítási mód szükségessé tette, hogy az előadás közben egy ember időről-időre megjelenjen a színpadon, hogy a gyertyákat rendbehozza, elfújja, ismét meggyújtsa stb. A gyertyakezelők között több akadt, akik nagy ügyességgel végezték feladatukat. Nem épen költőinek mondható hivatásuknak annyi ügyességgel, sokszor akkora bajjal tettek eleget, hogy működésüket nem egyszer a közönség tetszésnyilvánítása kísérte. Megtörtént, hogy egy-egy kevésbé érdekes színlelőadás alatt csak a fénykezelők kaptak tapsot, míg a színészek elismerés nélkül voltak kénytelenek a darabot végigjátszani.

... hogy, míg a mai háborús időkben a városokat általában gondosan elsőteitük, addig a középkorban épen megfordítva volt a helyzet. Németországban például a békeidőkben a városok utcáit egyáltalán nem világították meg. Csak háború idején és ha ellenséges veszély fenyegetett, akkor volt szigorúan elrendelve, hogy minden háztulajdonos háza előtt égő szurokfényt, vagy más alkalmas világító berendezést köteles elhelyezni.

... hogy az úgynevezett világító baktériumok, amelyek legtöbbször a rothadó halhúsból keletkeznek, a hal kimulása után körülbelül 80 óra múlva kezdenek világítani. Azután fényük 100 órán keresztül állandóan erősödik és miután elérték legnagyobb fényerejüket, ezzel a fényerővel még negyvenkét órán át világítanak. Csak ezután kezdenek lassan homályosodni, mindaddig, míg a baktériumok végleg el nem pusztulnak. A számítások szerint 50 billió ilyen ezredmilliméter átmérőjű élőlényre van szükség ahhoz, hogy a fény egy „gyertya” fényerősséget érjen el.

... hogy a többezerféle ártatlan és jótévő fű között, nyolc olyan fajta van, amelyek a mergező növények közé tartoznak. A mérget nem a szár, és a levelek tartalmazzák, hanem a magvak, melyeknek elfogyasztása heves fájdalmakat, főként erős fejfájást és legtöbbször hányást eredményez. Az esetek általában nem halálosak. A legismertebb mergező fű a tántorka, amely leginkább a pusztaságokon és az utak mentén nő, azonban gasként az árpa között is feltűnik.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje Magyar Lapok-t.

RÁDIÓ

VASARNAP, OKTÓBER 10.
Budapest I.

- 7.30 Szózat, Reggeli zene.
8.15 Hírek.
8.30 Ószinte beszéd.
9.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Floriánról elnevezett budai görög katolikus magyar piébania-templomból. A szentbeszédet dr. Sztankai András mondja.
10.00 Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. Igét hirdeti Muraközy Gyula lelkipásztor.
11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a kir. udvari és várplébánia templomból. A szentbeszédet Havasi Lucius bencés tanár mondja.
12.15 Levente műsor.
12.55 A Budapesti honvéd őrszázalój zenekara.
13.45 Időjelzés, hírek, vízállásjelzés.
14.00 Művészlemez.
15.00 A földművelésügyi miniszterium rádióelőadásorozata.
16.15 Illiczy László szalonzenekara.
16.55 Hírek.
17.00 Magyar nóták.
17.40 Dallos Sándor elbeszélése.
18.00 Kerpely Jenő gondonkázik.
19.00 Elő hanglemezek.
21.40 Hírek, lóverseny- és sporteredmények.
22.40 Táncczene.

Budapest II.

- 9.00 Hanglemezek.
12.00 Nagy mesterek, órok művei.
15.00 Táncczene.
16.00 Beszkárt zenekar.
17.00 Makra Sándor elbeszélése.
17.15 Kamarahármas.
18.00 Szemző Piroska dr. előadása.
18.20 A kóruszene gyöngyei.
18.40 Stuart Mária. Tragédia.
21.40 Szórakoztató hanglemezek.

HÉTFŐ, OKTÓBER 11.
Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő. Torna. Reggeli zene.
7.00 Hírek. Közlemények.
8.00 Hírek német, román, szlovák, orosz és szerb nyelven.
8.30 A vallás- és közoktatásügyi miniszterium rádióiskolája.
11.15 Kocsis László mélyhegedűn játszik.
11.40 Horváth Károly előadása.
12.10 Művészlemez.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Rendőrzene.
15.00 Szórakoztató zene.
15.30 Nagy Béla előadása.
16.15 Herrer Pál táncgyűjtése.
17.00 A közoktatásügyi miniszterium rádióelőadásorozata.
17.15 Magyar nóták.
18.25 Giuseppe Moretti énekel.
19.00 Kodály Zoltán: Pünkösddőlő.
19.10 Esti Kornél ifjúsága.
20.00 Szerepek ha éjjel. Rádiójáték.
22.40 Táncczene.

Budapest II.

- 9.00 Német nyelvoktatás.
19.30 Ki mit szeret?
21.00 Lakatos Vince néprajzi előadása.
21.30 Vegh-vonósnegyves.
21.55 A Budapesti honvéd őrszázalój zenekara.

KEDD, OKTÓBER 12.
Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő. Torna. Reggeli zene.
7.00 Hírek. Közlemények.
8.00 Hírek német, román, szlovák, orosz és szerb nyelven.
8.30 A vallás- és közoktatásügyi miniszterium rádióiskolája.
10.15 Szalonótos.
11.15 Kamarazene.
11.40 Divattudósítás.
12.10 Beszkárt zenekar.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 A Légierők fuvószkenekara.
15.00 Táncczene.
15.30 Gyermekdelután.
16.15 Magyar nóták.
17.00 Dr. Fehér István előadása.

- 17.15 Csengő-rengő dallamok.
18.00 Farkas Zoltán előadása.
18.25 Budapesti Kamarakórus.
19.00 Dohnányi Ernő zongorázik.
19.20 Özveggy Varga Abriáné. Színjáték.
20.10 A Vitézi Rend Zrínyi csoportjának műsora.
20.40 Terpsichore mesél.
22.40 Szórakoztató muzsika.
Budapest II.
19.00 Mezőgazdasági félóra.
19.30 Kazacsay Tibor: Ősi ének.
19.40 Markó Árpád előadása.
20.10 Roósz Emil szalonegyüttese.
21.00 Péchy Horváth Rezső előadása.
21.30 Rácz Béla cigányzenekara.
22.00 Muzsikáló tájak.

SZERDA, OKTÓBER 13.
Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő. Torna. Reggeli zene.
7.00 Hírek. Közlemények.
8.00 Hírek német, román, szlovák, orosz és szerb nyelven.
8.30 A vallás- és közoktatásügyi miniszterium rádióiskolája.
10.15 Illiczy László szalonzenekara.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Bérházak: 1-2-3-4-5 szobás, részben öszkomfortos, beköltözhető magánházak, Juhász Gyula, Kolozsvári, Mindszenti utcákban telkek eladók. **Jelinek** ingatlaniroda, Teleki-u. 2.

Kölcsonőket kieszaközöl több évre ingatlanokra **Jelinek**.

Életjáradék örökletés készpénzfizetéssel venne házat köztisztviselő, megbízottja **Jelinek**, 866

Árpád vezér utcában két utcai szobakonyha és udvari szobakonyha lakás kitűnő karban, 700 négyzetméter kiterjedésű bérház, 32.000 pengő alkalmi árban eladó. **Jelinek**.

Honvéd-utcában három utcai lakásos szép bérház (egyik beköltözhető) 35.000 pengőért eladó. **Jelinek**.

Tesedik Sámuel utcában nyolclakásos üzlethelyiséges bérház 42.000 pengőért eladó. **Jelinek**.

Ócska rugót, henteset, magas áron veszek. Rimanóczy-utca 5. kártyos. 840
Eladó betegség miatt, tüdőszanatórium közelében, kis szőlő lakással, fele terméssel. Ár 24.000 pengő. Özv. Tatay Sándorné, Szilgyeti-utca 12. Telefon: 28-74. 841

Eladó egy hold szőlő házzal együtt. Felsődorongos-ut 54. 843

Modern konyhabutor eladó. Tomori Pál-u. 61. 842

30-50 holdas tanyás birtokot veszek lakóházzal, élő és holt felszereléssel. Részletes ajánlatokat: „Vasútállomás-hoz közel” jelígre a kiadóba. 821

Eladó fürdőkád, szőlőprés, 2 darab 35 literes bádogedény, 1 fekete téli férfikabát. Csáky utca 43. 864

Egy fodrászszület berendezés és egy Palisander-ebédülő garnitúra eladó. Ertekezni Pável-utca 8. szám, Boczkó asztalos. 863

Eladó boroshordók, asztalispör, prés, Gállányi-u. 64. 861

Eladó valódi új perzsaláb bunda. — Megtekinthető 10-3-ig Csáky-u. 16. ajtó 8. 860

Különlele

Fertőtlenítést, poloska mely és mindenemű férgek irtását 38 évj gyakorlattal vállalja Varga Dankó Pieta-utca 6. Telefon 27-56. 913

Társulna csak keresztény vállalatba nagyobb tőkével rendelkező öskeresztény urt házaspár közreműködésével vagy anélkül. Ajánlatokat: „Szolid alap” jelígre a kiadóba. 813

50.000 pengővel betársulnék vagy haszonrészesedésemre kiadnám. — 10.000 pengő kölcsönt keresek garantált haszonrészesedésemre, megbízottam **Jelinek**.

Fiáztulajdonosok tanácsadója dr. Várdi Ödön legújabb könyve két pengőért kapható Teleki-u. 2

- 11.15 Keresztessy Erzsébet énekel.
11.40 Palásthy Marcell elbeszélése.
12.10 Szórakoztató zene.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Magyar Revü tánczenekar.
15.00 Zenekari muzsika.
15.40 Manga János néprajzi előadása.
16.15 Ujfaluessy Mándy Margit énekel.
17.00 A rádiózenekar műsorából.
17.35 J. Addison elbeszélése.
18.00 Honvédműsor.
18.40 Világpolitikai kérdések, vélemények.
19.00 Spanyol dalok és költemények.
19.30 Diákok szabadteri étaoktatása.
19.45 Az olasz rádió műsorából.
20.05 Négyszemközt Schöpflin Aladar a könyvtárszobában.
20.15 Híres művészek muzsikálnak.
21.15 Rádió a rádióról.
21.25 Filharmoniai zenekar.
22.40 Operettrészletek.

CSÜTÖRTÖK, OKTÓBER 14.
Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.25 Ebresztő. Torna. Reggeli zene.

Elcserezném kolozsvári család; házat nagyvárival, esetleg földdel. — Butorozott szobát konyha használati keresek. Címem Szent László gimnáziumban. 865

Könyveket és könyvtárakat modern és klasszikus sorozatokat, lexikonokat rendkívül magas áron keresek. Jókai, Gárdonyi, Szabó Dezső, Révai Lexikonért különösen magas árat fizetek. Címeket „Könyv” jelígre a kiadóba kérek. 862

Biztosítós Tolnai, Délibáb, Párizsi divat előfizetők figyelmébe! Lakásváltozást vagy nem kérésesítést velünk közölni sziveskedjenek. Iroda, Vitéz-u. 33. ajtó 3. 857

Tűzifa motoros vágására árajánlatot kér sürgősen a Nagyvárad Bábaképző Intézet. 856

Állást nyee

Kapcsolótáblák
és nagy installációk szerelésében jártas, ügyes
villanyszerelőket
keres

Erőátviteli és Világítási Rt.
Budapest, Vörösmarti-u. 67

16-20 éves ifjakat és munkásnőket felvesz a Dreher-Haggenmacher Sörgyár. Jelentkezni lehet a váradszőlői telepen 10-12 óra között. 830

Szerény igényű gyermekszerező idősebb nőt kis háztartásomba felveszek. Cím a kiadóban. 838

4 középiskolát végzett intelligens fiut tanulóknak felvesszünk. Cím a kiadóban 837

Gyakorlott gyors. és gépirónót felvesz november 1-re a Nagyvárad Bábaképzőintézet. 836

Tűzőnőket és ragasztókat azonnali helyéppel felvesz Szabó cipőgyár, Gróf Tisza István-u. 21. 849

Ügyes kufutó fiut felvesz Oszta és Társa cég, Rákóczi-ut 1. 847

Mérleglakatos tanult felveszek. Hiltler-u. 26. Sláder József. 844

Virágüzletbe kiegítőnőt és egy kufutóleányt keresek azonnalt. Rákóczi-ut 5. szám. 855

Szebőségédeket és kézimunkásleányt felvesz Csüllög, Mezey M. u. 4. 854

Főmosnót biztosítékkal, felvesz a Rimanóczy szálloda. 853

Takarítónőt felveszek a színházhoz. Jelentkezni a gondnoknál. 852

Állás keres

Négy középiskolát végzett urileány budai gyakorlati állást keres. Címeket a kiadóba kér. 850

- 7.00 Hírek, közlemények.
8.00 Hírek német, román, szlovák, orosz és szerb nyelven.
8.30 A vallás- és közoktatásügyi miniszterium rádióiskolája.
10.15 Folyamerek szalonzenekara.
11.15 Zenekari művek.
11.40 Barys Irma előadása.
12.10 Országos Postászenekar.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Roósz Emil szalonzenekari együttes.
15.00 Melles Béla zenekar.
15.30 Szombathy Viktor elbeszélése.
16.15 Géczy Barnabás zenekarának műsorából.
17.00 A Guttenberg-tánczenekar játszik.
17.35 A földművelésügyi miniszterium rádióelőadásorozata.
18.00 Bak László zongorázik.
18.20 Látogatás Horvai János szobrászművésznél.
18.30 Fráter Lóránd nótáiból.
19.00 A Berliini Filharmonikusok hangversenyének közvetítése.
19.35 Lukács József előadása.
21.10 Operettrészletek.

Gépipari középiskolát végzett fiatalember műhely és irodai gyakorlati alkalmazást keres. Címeket „Szorgalmas” jelígre a kiadóba kérem. 848
17 éves fiam és 15 éves gimnázista lányom iskolai szünetéjére elfoglaltágot keresek. Telefon 11-96. 845

Lakás

Keresek azonnalt butorozott szobát pénzügyigazgatóság környékére magános férfi részére. Cím a kiadóba. 848

Butorozott szobákat esetleg teljes ellátással keres novendékeknek november 1-re az állami tanítónőképző. Írásbeli ajánlatokat Kálvin-u. 3. alá kér. 858

Nagyipari vállalat keres 5-6 szobás irodahelyiséget üresen vagy butorozva „Központi fekvés” jelígre a kiadóba.

Oktatás

Szabó Ferenc GYORSIRÓ. és **GÉPIRÓISKOLAJA,** Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941.-42.) Vidékieknek vasutj kedvezmény. Telefon: 29-78.

Középiskolások német társalgásait mérsékelt áron vállalom. Cím a kiadóban. 851

Elveszett

Elveszett

mialatt gazdája jegyet váltott egy utazótáska október 1-én a Budapestre d. u. 11-kor induló első gyorsvonat (1501 számú szerelvény) legutolsó III. o. kocsiának II-ik fülkéjéből, melyet Nagyváradon csatlótnak.

Kérjük, hogy az akkor utazók közül akár gazdálansága miatt, akár tévedésből valaki elvitte volna, sziveskedjék e hó 15-ig vagy a Nagyvárad-állomás ruhatarába, vagy a Nőszövetségi irodába (Pray György-u. 5) betenni, ahol tulajdonosa igazolás mellett átveheti és a megtaláló jutalmában részesül.

KIADÓTULAJDONOS:
szent László-nyomda R. T.

A szerkesztésért felel: **Dr. Paál Árpád** (főzetek szerk.)
A kiadásért felel: **Dr. Virág Jeromos** (szöveg szerk.)
Szent László-nyomda R. T. (11. sz. u. 12.)

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilgyi Dezső-utca 5. szám